

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

LSZ.411.1.2.2024

Pan
Rafał Zając
Prezydent Stargardu

Urząd Miejski w Stargardzie
ul. Hetmana Stefana Czarnieckiego 17
73-110 Stargard

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

S/23/003 Realizacja zadań w zakresie gospodarki ściekowej na terenie Gminy Miasto Stargard

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Stargardzie ¹ , ul. Hetmana Stefana Czarnieckiego 17, 73-110 Stargard
Kierownik jednostki kontrolowanej	Rafał Zając, Prezydent Miasta Stargard, od 20 listopada 2018 r. ²
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja zadań w zakresie kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków
Okres objęty kontrolą	Lata 2021-2023 z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie, mających znaczenie dla badanej działalności
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Artykuł 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie
Kontrolerzy	1. Marzanna Wierzbicka, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LSZ/3/2024 z 5 stycznia 2024 r. 2. Anna Jończyk, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/4/2024 z 5 stycznia 2024 r.

(akta kontroli str. 1-2, 5-6)

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Gmina Miasto Stargard⁵ nie zapewniła prawidłowej i rzetelnej organizacji oraz realizacji zadań w zakresie gospodarki ściekowej, a podejmowane działania nie zapewniły skutecznego wyeliminowania przypadków odprowadzania nieoczyszczonych ścieków do rzeki lny poprzez przelewy burzowe.

Gmina prowadziła ewidencję zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni, jednak dane w niej zawarte nie były kompletne i aktualne. Wskutek tego opracowany na jej podstawie pierwotny plan kontroli nie uwzględniał części nieruchomości wyposażonych w takie obiekty. W Urzędzie nie była także prowadzona w formie umożliwiającej przekazywanie informacji w postaci elektronicznej ewidencja aktualnych informacji wskazanych w art. 3 ust 3 pkt 4 w zw. z ust. 5 pkt 5, 7 i 9 ustawy z 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁶. W latach 2021-2023 (do grudnia) zaniechano prowadzenia kontroli dotyczących funkcjonowania przydomowych oczyszczalni ścieków oraz utrzymania i opróżniania zbiorników bezodpływowych. W tym czasie nie funkcjonował skuteczny nadzór nad postępowaniem z nieczystościami ciekłymi. Plan kontroli opróżniania zbiorników bezodpływowych oraz osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków, o którym mowa art. 6 ust. 5aa ucpg, został opracowany dopiero w grudniu 2023 r. W konsekwencji w latach 2021-2023 nie podejmowano działań dotyczących organizacji opróżniania zbiorników bezodpływowych i osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków w przypadku właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli wymaganych w tym zakresie umów i nie opróżniali zbiorników. W Mieście w niewystarczający sposób realizowano także nadzór nad obowiązkiem podłączenia nieruchomości do kanalizacji sanitarnej.

¹Dalej: Urząd lub UM.

² Dalej: Prezydent lub Prezydent Miasta.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: Miasto.

⁶ Dz. U. z 2024 r. poz. 399, dalej: ucpg.

Prezydent Miasta wydał z zachowaniem wymaganej formy i treści Spółce Wody Miejskie Stargard Spółka z o.o.⁷ zezwolenie na zbiorowe odprowadzanie ścieków oraz zezwolenia przedsiębiorcom na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków i transportu nieczystości ciekłych. Podjął działania w celu uchwalenia regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków zgodnie z procedurą i wymaganiami określonymi w art. 19 ustawy z 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków⁸ oraz wieloletnich planów rozwoju oraz modernizacji urządzeń wodociagowych i kanalizacyjnych⁹, zgodnie z wymogami określonymi w art. 21 ww. ustawy. W obowiązującym regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie gminy określono warunki dotyczące gospodarki ściekowej. Nie korzystano z określonego w art. 18e ustawy o odprowadzaniu ścieków uprawnienia do kontroli działalności gospodarczej Spółki w zakresie zgodności wykonywanej działalności z udzielonym zezwoleniem, ani nie były prowadzone audyty i kontrole Spółki w ramach nadzoru właścicielskiego, pomimo otrzymywanych od organów i instytucji informacji o nieprawidłowościach związanych z uruchamianiem przelewów burzowych i prowadzonymi w związku z tym postępowaniami. Nadzór opierał się przede wszystkim na analizie otrzymywanych sprawozdań oraz bezpośrednich kontaktach z władzami Spółki.

Miasto diagnozowało potrzeby związane z obszarem zbiorowego odprowadzania ścieków oraz ochrony rzeki Iny i podejmowało działania w tym zakresie. Polegały one głównie na rozbudowie sieci kanalizacji deszczowej i zwiększeniu retencji wód w celu ograniczenia ilości wód opadowych i roztopowych odprowadzanych do kanalizacji ogólnospławnej. Dwukrotnie w 2021 r. i 2023 r. wystąpiono o dofinansowanie inwestycji mającej na celu ograniczenie zrzutów nieoczyszczonych ścieków do rzeki Iny poprzez przelewy burzowe. Działania podjęte w 2023 r. były skuteczne i rozpoczęto przygotowania do realizacji inwestycji „Budowa przepompowni nadmiarowej ścieków wraz z adaptacją obiektów kubaturowych i wykonaniem niezbędnych urządzeń na terenie oczyszczalni ścieków w Stargardzie”. W 2023 r. Miasto przystąpiło także do opracowania i wdrożenia miejskiego planu adaptacji do zmian klimatu.

Prezydent Miasta sporządził i terminowo przedłożył Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu Wody Polskie¹⁰ Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej¹¹ w Szczecinie sprawozdania z realizacji krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych¹² za lata 2021-2023, jednak zawarte w nich dane dotyczące niestosowania metod ograniczających zanieczyszczenia związane z przelewem wód burzowych zawierały rozbieżne informacje.

Ponadto stwierdzono nieprawidłowości dotyczące:

- niezapewnienia przestrzegania w pełni warunków określonych w pozwoleniach wodnoprawnych dotyczących odprowadzania wód opadowych i roztopowych oraz niewystarczającego nadzoru nad wykonaniem przez Spółkę obsługi sieci kanalizacji deszczowej na terenie Miasta;
- braku od 11 kwietnia 2023 r. wymaganego pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie wód opadowych lub roztopowych z ul. Spółdzielczej;
- nieterminowej realizacji obowiązku zgłoszenia dwóch wylotów wód opadowych lub roztopowych Wodom Polskim (z trzech skontrolowanych);
- niezapewnienia (poza jednym przypadkiem) przeprowadzenia pięcioletnich okresowych kontroli budowlanych odcinków sieci kanalizacji deszczowej oraz nieokreślenia w protokołach z kontroli rocznych przeprowadzonych w latach 2021-

---

⁷ Dalej: Wody Miejskie lub Spółka.

⁸ Dz. U. z 2023 r., poz. 537, ze zm. dalej ustawa o odprowadzaniu ścieków.

⁹ Dalej: wieloletnie plany.

¹⁰ Dalej: Wody Polskie lub PGW WP.

¹¹ Dalej: PGW WP RZGW lub RZGW.

¹² Dalej: KPOŚK.

2023 kontrolowanych obiektów budowlanych w sposób umożliwiający ich identyfikację;

- niezaktualizowania ewidencji środków trwałych prowadzonej w Urzędzie w zakresie sprzedanych wraz z gruntem lub przebudowanych obiektów kanalizacyjnych;

- niezapewnienia przeprowadzenia w 2023 r. przeglądu aglomeracji Stargard z wymaganą częstotliwością co dwa lata;

- nieudzielenia pisemnej informacji Zachodniopomorskiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska w Szczecinie¹³ po otrzymaniu 28 lipca 2023 r. wniosku, o którym mowa w art. 16 ust. 1 ustawy z 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska¹⁴;

- niesporządzenia dla dwóch pracowników niezwłocznie po ich zatrudnieniu w formie pisemnej kart uprawnień, obowiązków i odpowiedzialności.

Zadania związane z kanalizacją, usuwaniem i oczyszczaniem ścieków - poza zapewnieniem okresowych kontroli budowlanych sieci kanalizacji deszczowej - określono w Regulaminie organizacyjnym Urzędu oraz wewnętrznych regulaminach organizacyjnych poszczególnych Wydziałów UM odpowiedzialnych za ich realizację, a także powierzono do realizacji pracownikom. Zidentyfikowane w toku kontroli przypadki nieprawidłowych i/lub nierzetelnych działań wskazują jednak na potrzebę wzmocnienia mechanizmów kontroli zarządczej w obszarze gospodarki ściekowej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Realizacja zadań w zakresie kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków

Opis stanu faktycznego

1. Zadania z zakresu kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych były realizowane w latach 2021-2023 zarówno w UM - w Wydziale Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska¹⁵ oraz Wydziale Inżynierii¹⁶, jak i powierzane do realizacji Wodom Miejskim¹⁷. Spółce powierzono¹⁸ w szczególności: prowadzenie inwestycji w zakresie kanalizacji ściekowej; inwestycji w zakresie usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych; utrzymanie i eksploatację urządzeń kanalizacyjnych ściekowych; sporządzanie sprawozdań z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, w tym z realizacji KPOŚK i nadzór nad realizacją zadań z zakresu kanalizacji. Ponadto Miasto corocznie zawierało ze Spółką umowy na wykonanie obsługi sieci kanalizacji deszczowej¹⁹, na podstawie których powierzano wykonywanie prac związanych z konserwacją i eksploatacją całej sieci kanalizacji deszczowej, w tym m.in. bieżące monitorowanie sieci oraz związanego z nią uzbrojenia, czyszczenie wpustów, kanałów deszczowych, studni rewizyjnych, separatorów i osadników, wykonywanie zgodnie z wydanymi pozwoleniami

¹³ Dalej: ZWIOŚ.

¹⁴ Dz. U. z 2024 r. poz. 425 dalej: ustawa o Inspekcji Ochrony Środowiska.

¹⁵ Dalej: WGKiOŚ. Do zadań tego Wydziału należało w szczególności: wydawanie zezwoleń na zbiorowe odprowadzanie ścieków oraz na opróżnianie zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków i transport nieczystości ciekłych; prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków; kontrola gromadzenia nieczystości ciekłych w zbiornikach bezodpływowych oraz częstotliwości ich opróżniania; sporządzanie sprawozdań z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, w tym z realizacji KPOŚK; nadzór w zakresie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych; nadzór nad realizacją zadań z zakresu kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków przez Wody Miejskie oraz inne podmioty; nadzór właścicielski nad spółkami miejskimi.

¹⁶ Dalej: WI lub MI, któremu powierzono m.in. prowadzenie inwestycji w zakresie kanalizacji deszczowej i nadzór nad realizacją zadań z zakresu kanalizacji.

¹⁷ Przed 1 lipca 2022 r. Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., dalej: MPGK.

¹⁸ W oparciu o udzielone zezwolenie na prowadzenie zbiorowego dostarczania wody i odprowadzania ścieków oraz na podstawie Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków, stanowiącego załącznik do uchwały Rady Miejskiej w Stargardzie nr XXX/320/2021 z 31 sierpnia 2021 r. (zmieniającej uchwałę nr VIII/105/2019 z 25 czerwca 2019 r.). Dalej: Regulamin odprowadzania ścieków.

¹⁹ Umowy: nr 6/MI.I.1/2021 z 18 lutego 2021 r., nr 6/MI.II.4/2022 z 3 lutego 2022 r. i nr 4/MI.I.4/2023 z 2 lutego 2023 r.

wodnoprawnymi analizy ścieków/wód w zakresie zawiesiny ogólnej i substancji ropopochodnych przy wskazanych odbiornikach. Zakres zadań ujęty w umowach oraz niewystarczający nadzór Miasta nad ich realizacją nie zapewniały przestrzegania w pełni warunków określonych w pozwoleniach wodnoprawnych. Zagadnienie to opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Od 11 kwietnia 2023 r. Miasto nie posiadało ważnego pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie wód opadowych i roztopowych z ul. Spółdzielczej. Zagadnienie to opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str.78-82, 226-228, 841-857, 1519-1525)

Zadania komórek organizacyjnych określono w Regulaminie organizacyjnym UM²⁰ oraz wewnętrznych regulaminach organizacyjnych WGKiOŚ oraz MI, a także w kartach uprawnień, obowiązków i odpowiedzialności pracowników zatrudnionych w latach 2021-2023 na stanowisku ds. ochrony wód, gospodarki wodno-ściekowej i ochrony przez odpadami w WGKiOŚ i stanowisku ds. przygotowywania inwestycji/kierownika Referatu Inwestycji i Remontów w MI. W UM wystąpiła w latach 2021-2023 fluktuacja kadr na ww. stanowiskach. Zadania te realizowane były kolejno przez pięciu pracowników w WGKiOŚ oraz dwóch w MI. Dla dwóch pracowników WGKiOŚ²¹ nie sporządzono w formie pisemnej i nie przedstawiono do podpisania niezwłocznie po rozpoczęciu zatrudnienia kart uprawnień, obowiązków i odpowiedzialności. Zagadnienie to przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Pracownicy zajmujący się zagadnieniami gospodarki ściekowej posiadali wykształcenie²², umiejętności lub doświadczenie pozwalające im wykonywać powierzone zadania. Część pracowników odbyła szkolenia związane z realizacją powierzonych im zadań²³.

(akta kontroli str. 84-182, 233-240, 862-864, 930-932, 1352-1357, 1375-1380, 1513-1518, 1839-1840)

Prezydent nie upoważniał pracowników, na podstawie art. 268a ustawy z 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego²⁴, do wydawania w swoim imieniu decyzji administracyjnych z zakresu gospodarki ściekowej, w tym m.in.: nakazujących przyłączenie nieruchomości do istniejącej i nowo wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy oraz w sprawie zastępczego opróżniania zbiorników bezodpływowych. Zastępca Dyrektora WGKiOŚ wyjaśniła, że decyzje takie nie były wydawane w latach 2021-2023, tym niemniej planowane jest uzupełnienie upoważnień Zastępcy Prezydenta Miasta, Dyrektora i Zastępcy Dyrektora WGKiOŚ o wskazany zakres tematyczny.

(akta kontroli str. 78-82, 1135)

Komórkom organizacyjnym UM, ani ich pracownikom nie powierzono zadań związanych z zapewnieniem okresowych kontroli budowlanych sieci kanalizacji deszczowej. Mogło to przyczynić się do nieprzeprowadzania okresowych pięcioletnich kontroli budowlanych sieci kanalizacji deszczowej, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 84-145, 876-878, 930-932, 991-1007)

²⁰ Przyjętym Zarządzeniem Prezydenta Miasta nr 15/2018 z 30 listopada 2018 r. zmienionym Zarządzeniem nr 64/2019 z 1 lutego 2019 r., 391/2019 z 20 listopada 2019 r., nr 62/2020 z 4 marca 2020 r., 398/2022 z 29 grudnia 2022 r., 65/2023 z 15 marca 2023 r. i 121/2023 z 10 maja 2023 r.

²¹ K. Z.-S. i K. J.-P.

²² Ukończone kierunki studiów wyższych II stopnia pracowników WGKiOŚ: inżynieria środowiska, gospodarka przestrzenna, prawo, gospodarka odpadami i rekultywacja terenów zdegradowanych, studia podyplomowe zarządzanie ekologiczne. Ukończone kierunki studiów wyższych II stopnia pracowników WI: inżynieria środowiska.

²³ Trzech pracowników WGKiOŚ odbyło szkolenia (została nimi objęta również dyrekcja WGKiOŚ).

²⁴ Dz. U. z 2024 r. poz. 572.

2. Długość sieci kanalizacji deszczowej, która była własnością Miasta wynosiła według stanu na koniec roku: 2021 - 31,61 km, 2022 - 33,01 km, 2023 - 34,74 km²⁵. Długość sieci kanalizacji sanitarnej rozdzielczej i ogólnospławnej tj. łączącej ścieki komunalne oraz wody opadowe lub roztopowe, będącej własnością Wód Miejskich. wynosiła według stanu na koniec roku odpowiednio: 2021: 74,5 km, 2022: 76,5 km, 2023: 78,1 km, sieci ogólnospławnej w latach 2021-2023P 105,3 km, natomiast przyłączy kanalizacyjnych: w 2021 r.: 57,2 km, 2022 r.: 57,4 km, 2023: 57,6 km.
(akta kontroli str. 78-82, 228-229)

W sprawie liczby przelewów burzowych²⁶ eksploatowanych na terenie Miasta w poszczególnych latach objętych kontrolą, ich lokalizacji oraz wyposażenia w przepływomierze lub inne urządzenia pozwalające na monitorowanie liczby dokonanych zrzutów oraz ilości odprowadzonej mieszaniny ścieków i wód opadowych Dyrektor WGKiOŚ wyjaśnił: *w zakresie przelewów burzowych odpowiedzialna jest Spółka Wody Miejskie (decyzja Dyrektora Zarządu Zlewni w Stargardzie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie²⁷ z 4 sierpnia 2022 r.)*.
(akta kontroli str. 78-82, 229)

W kontrolowanym okresie ważne zezwolenie na zbiorowe odprowadzanie ścieków na terenie Miasta posiadał tylko jeden podmiot - Wody Miejskie. Prezydent 19 grudnia 2002 r. udzielił zezwolenia Spółce na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków na terenie Miasta z zachowaniem wymaganej przepisami art. 16 ust. 1 ustawy o odprowadzaniu ścieków formy decyzji i o treści określonej w art. 18 tej ustawy.

(akta kontroli str. 78-82, 229, 1153-1158)

Liczba przedsiębiorstw posiadających ważne zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków i transportu nieczystości ciekłych wynosiła: w 2021 r. dziewięć, 2022 r. dziesięć i w 2023 r. 13. Nie wystąpiły przypadki odmowy wydania zezwoleń ani ich cofnięcie przez Prezydenta. Poddane szczegółowemu badaniu trzy zezwolenia²⁸ wydano prawidłowo, w odpowiedniej formie (decyzji)²⁹ z uwzględnieniem elementów wymaganych przepisami art. 9 ucpg.
(akta kontroli str. 78-82, 229, 1161-1249)

W kontrolowanym okresie Spółka ujawniła pięć przypadków dokonania zrzutu nieczystości ciekłych z terenu Miasta do stacji zlewnej przez firmy asenizacyjne, które nie przedłożyły wymaganego zezwolenia na prowadzenie tego rodzaju działalności na terenie Miasta, o czym każdorazowo powiadomiła Urząd³⁰. Zastępca Dyrektora WGKiOŚ wyjaśniła, że telefonicznie skontaktowano się z tymi przedsiębiorcami, którzy świadczyli usługi na podstawie decyzji Wójta Gminy Stargard. Poinformowano ich, że w przypadku odbioru nieczystości z nieruchomości zlokalizowanych na terenie miasta Stargard winni posiadać zezwolenie Prezydenta Miasta oraz pouczone o konsekwencjach za prowadzenie działalności bez wymaganego zezwolenia. Jeden z przedsiębiorców zakończył działalność w sierpniu 2023 r. W wyjaśnieniach podała: *Dla wielu osób, w tym niektórych przedsiębiorców, podział administracyjny w przypadku Gminy Miasto Stargard i Gminy Stargard (mających swoje siedziby*

²⁵ Zbiorniki wód opadowych będące na stanie majątkowym Miasta znajdowały się przy: rondzie 15 Południk; ul. Skandynawskiej; ul. Nasiennej; ul. Przedwiośnie; ul. Skarbowej; ul. Krzemowej; trzy zbiorniki retencyjno-rozsączające znajdujące się przy ul. Spokojnej oraz przy rondzie Golczewo; sześć zbiorników podziemnych znajdujących się na rondzie im. Sławomira Pajora; trzy zbiorniki retencyjne znajdujące się na terenie Parku Przemysłowego Nowoczesnych Technologii w Stargardzie; zbiornik retencyjno-rozsączający przy ul. Orzeszkowej; dwa zbiorniki retencyjno-rozsączające przy ul. Chelmońskiego.

²⁶ Urządzeń samoczynnie odprowadzających do odbiornika np. rzeki nadmiar wody deszczowej, zmieszanej ze ściekami.

²⁷ Dalej: PGW WP lub Wody Polskie.

²⁸ Decyzje z: 10 marca 2021 r. TK-II.6221.1.2021.5; 7 października 2022 r. TK-II.6221.12.2022.5; 15 czerwca 2023 r. TK-II.6221.17.2023.5.

²⁹ Artykuł 7 ust. 1 pkt 2 ucpg.

³⁰ 27 października 2022 r., 30 stycznia, 1 kwietnia, 23 maja i 20 czerwca 2023 r.

w Stargardzie) jest niejednoznaczny. Bardzo mylące jest np.: to, że Wydział, który wydaje zezwolenia na odbiór nieczystości ciekłych dla obszaru Gminy Miasto Stargard zlokalizowany jest na ul. Rynek Staromiejski 1 w Stargardzie, a Gmina Stargard zlokalizowana jest na ul. Rynek Staromiejski 5 w Stargardzie, czy fakt, że obszar o nazwie Gmina Miasto Stargard, jest innym obszarem terytorialnie niż obszar o nazwie Gmina Stargard. Powyższe miało decydujące znaczenie, dla niepodejmowania dalszych czynności przez Urząd, tym bardziej, że przedmiotowe nieczystości z obu gmin trafiają do jednej i tej samej stacji zlewnej.

NIK wskazuje, iż w dwóch przypadkach działalność nie miała charakteru incydentalnego, gdyż Wody Miejskie informowały dwukrotnie Urząd o dokonywaniu zrzutów ścieków z terenu Miasta przez tych samych przedsiębiorców³¹, co wskazuje iż przyjęta w WGKiOŚ formuła kontaktu telefonicznego z ustnym pouczeniem nie była w pełni skuteczna. Fakt, iż nieczystości z obu gmin trafiają do jednej stacji zlewnej na terenie oczyszczalni w Stargardzie nie zwalnia przedsiębiorcy z obowiązku uzyskania zezwolenia na prowadzenie działalności na terenie każdej z gmin.

(akta kontroli str. 1704-1707, 1832-1844, 1960-1961, 2015-2026, 2052-2061)

W sprawie weryfikacji sprawozdań przekazywanych przez przedsiębiorców prowadzących na terenie Miasta działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych (o których mowa w art. 9o ucpg) Zastępca Dyrektora WGKiOŚ wyjaśniła, że były weryfikowane w tym Wydziale, ale bez wykonania dodatkowej notatki służbowej³². Wyjaśniając, czy w ramach ww. weryfikacji porównywano łączną ilość odbieranych i przekazanych do oczyszczenia ścieków (na stacje zlewne), Dyrektor WGKiOŚ podał: *W związku z tym, że druki sprawozdań kwartalnych (...) nie wykazywały ilości odebranych nieczystości nie było możliwości konfrontacji danych. Natomiast ci przedsiębiorcy, którzy wskazywali dane na temat ilości odebranych nieczystości wykazywali m.in., iż nie mają możliwości technicznych dokonywania pomiarów ilości odebranych nieczystości ciekłych. (...) własną ewidencję realizowanych usług wykorzystywaną w sprawozdaniach prowadzili wpisując dane przybliżone (...). Na terenie oczyszczalni ścieków w Stargardzie, w celu przyjmowania nieczystości ciekłych z nieruchomości nieskanalizowanych została uruchomiona automatyczna stacja zlewna z rejestracją dostawców i komputerowym pomiarem danych. Stacja umożliwia określenie m.in. identyfikacji podmiotu dokonującego zrzutu, ilości i parametrów dostarczanych ścieków oraz (...) nieruchomości – jednakże na podstawie danych wprowadzanych przez danego dostawcę. Wobec powyższego dane wprowadzane przez podmiot dokonujący zrzutu wymagają odrębnej weryfikacji, czy to w zakresie wprowadzanych danych adresowych, czy dotyczące miejsca pochodzenia nieczystości. Kontrole rozpoczęte w grudniu 2023 r. przez WGKiOŚ mają m.in. to na celu. (...) Przedsiębiorcy zostali poinformowani o obowiązku: podpisywania umów na usługę; odbioru i gromadzenia dokumentów księgowych (zawierających m.in. następujące dane: kto, kiedy, komu i jakiej dokonano usługi), informowani są również właściciele nieruchomości. Dotychczas mieszkańcy odmawiali zawierania umów uzasadniając, że zlecenie usługi nastąpi dla tego, kto akurat jest tańszy, czy ma krótszy termin oczekiwania. (...). W okresie 2021-2023 nie stwierdzono przypadku nieprzekazania przez przedsiębiorców wymaganych sprawozdań.*

(akta kontroli str. 1808, 1813, 1832, 1837)

Badanie sprawozdań przekazanych za IV kwartał 2023 r. przez przedsiębiorców prowadzących na terenie Miasta działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych wykazało, iż łączna ilość ścieków odebranych i przekazanych do oczyszczenia (na stacje zlewne) była tożsama z ilością nieczystości ciekłych odebranych od właścicieli nieruchomości.

(akta kontroli str. 1414-1485)

³¹ 27 października 2022 r. i 30 stycznia 2023 r. oraz 23 maja i 20 czerwca 2023 r.

³² Spośród poddanych szczegółowemu badaniu ww. sprawozdań za IV kwartał 2023 r., w dwóch przypadkach stwierdzono, iż przedsiębiorcy składali korektę sprawozdania, jak wyjaśniono na telefoniczne wezwanie.

Prezydent – na wniosek Wód Miejskich z 21 maja 2019 r. - podjął działania w celu uchwalenia Regulaminu odprowadzania ścieków zgodnie z procedurą i wymaganiami określonymi w art. 19 ustawy o odprowadzaniu ścieków. Po uzyskaniu pozytywnej opinii Dyrektora PGW WP RZGW w Szczecinie³³, Regulamin przyjęto uchwałą nr VIII/105/2019 Rady Miejskiej w Stargardzie³⁴ z 25 czerwca 2019 r. Regulamin określał prawa i obowiązki przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego, w tym w szczególności sposób postępowania w przypadku niedotrzymania odpowiednich parametrów ścieków wprowadzanych do sieci kanalizacyjnych. Pismem z 17 maja 2021 r. Spółka wniosła o wprowadzenie zmian w Regulaminie na skutek dodania w ustawie o odprowadzaniu ścieków artykułu 19a, szczegółowo określającego procedurę wydawania warunków przyłączenia do sieci, odbiór przyłącza wodociągowego lub kanalizacyjnego. Regulamin – po wymaganym opiniowaniu organu regulacyjnego³⁵ - zmieniono w ww. zakresie uchwałą Rady Miejskiej nr XXX/320/2021 z 31 sierpnia 2021 r.

(akta kontroli str. 195-214)

W okresie objętym kontrolą obowiązywał Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta przyjęty przez Radę Miejską uchwałą nr XX/232/2020 z 29 września 2020 r.³⁶ i zmieniony uchwałą nr XXXIV/362/2021 z 21 grudnia 2021 r.³⁷ Określono w nim warunki dotyczące gospodarki ściekowej m.in. częstotliwość i sposób pozbywania się nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości. Zgodnie z zapisami ww. Regulaminu, usuwanie nieczystości ciekłych z nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe, powinno się odbywać systematycznie, z częstotliwością zapewniającą nieprzepełnianie zbiorników. Ilość odbieranych nieczystości ciekłych powinna stanowić, co najmniej 80% ilości pobieranej wody. Osady z przydomowych oczyszczalni ścieków należało usuwać z częstotliwością wynikającą z instrukcji eksploatacji oczyszczalni.

(akta kontroli str. 183-193)

W WGKiOŚ prowadzona była w formie umożliwiającej przekazywanie informacji w postaci elektronicznej ewidencja zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, o której mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1-2 ucpg. W latach 2021-2023 odnotowano w niej 54 zbiorniki bezodpływowe oraz osiem przydomowych oczyszczalni ścieków. Dane zawarte w ww. ewidencji według stanu na koniec roku 2021, 2022 i 2023 nie były pełne i aktualne. Nie pozyskiwano lub nie poddawano bieżącej weryfikacji informacji, które mogły mieć wpływ na dane zawarte w ewidencji. Zagadnienie przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 822-826, 858, 861, 1008-1012, 1122, 1138-1152, 1369-1371, 1376, 1380, 1414-1486, 1717-1719, 1809-1810, 1813, 1921-1925, 1957-1959, 2035-2051)

Spośród informacji, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 4 w zw. z ust. 5 ucpg, w UM nie gromadzono w formie umożliwiającej przekazywanie informacji w postaci elektronicznej ewidencji³⁸ aktualnych informacji wskazanych w art. 3 ust. 3 pkt 4 w zw. z ust. 5 pkt 5 ucpg tj. dot. częstotliwości opróżniania zbiornika bezodpływowego lub osadnika w instalacji przydomowej oczyszczalni ścieków, o której mowa w art. 4 ust. 2 pkt 3 ucpg. Gromadzono karty informacyjne składane przez właścicieli nieruchomości, które zawierały m.in. rubrykę *Częstotliwość opróżniania*

³³ Postanowienie Dyrektora PGW WP RZGW w Szczecinie z 30 lipca 2018 r. o wydaniu opinii do projektu Regulaminu odprowadzania ścieków.

³⁴ Dalej: Rada Miejska.

³⁵ Postanowienie Dyrektora RZGW PGW WP z 13 sierpnia 2021 r. o wydaniu opinii do projektu Regulaminu odprowadzania ścieków.

³⁶ Uchwała weszła w życie 1 stycznia 2021 r.

³⁷ Uchwała weszła w życie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego, które miało miejsce 27 grudnia 2021 r., tj. 10 stycznia 2022 r.

³⁸ Według stanu na 11 marca 2024 r. (data złożenia wyjaśnień przez jednostkę kontrolowaną). Ewidencji takiej nie przedstawiono także w trakcie oględzin przeprowadzonych 19 lutego 2024 r. mimo prośby o pokazanie wszystkich prowadzonych w WGKiOŚ Ewidencji związanych z realizacją zadań w zakresie kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków, w tym: Ewidencji, o których mowa w art. 3 ust. 3 ucpg.

zbiornika/usuwania osadu w ciągu roku, zawierającą deklarowane przez właścicieli wartości. Ponadto UM nie okazał w trakcie kontroli NIK danych³⁹ o ilości wody pobranej przez użytkowników niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej, które również powinny być gromadzone w formie ewidencji (art. 3 ust. 3 pkt 4 w zw. z art. 3 ust. 5 pkt 7 ucpg). Z kolei wykaz obejmujący liczbę przeprowadzonych kontroli dokumentów, o których mowa w art. 6 ust. 5a ucpg (art. 3 ust. 3 pkt 4 w zw. z art. 3 ust. 5 pkt 9 ucpg) sporządzony w toku kontroli prowadzonej przez NIK⁴⁰, nie zawierał informacji o wynikach tych kontroli. Zagadnienia te przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1009, 1138-1152, 1370, 1375-1413, 1832-1833, 1838, 1845, 1921-1923)

Ilość nieczystości ciekłych⁴¹ odebranych z obszaru Miasta wynosiła: nieczystości ciekłe bytowe: 2021 r. 2 788,20 m³, 2022 r. 2 697,28 m³ i 2023 r. 2 822,27 m³ oraz nieczystości przemysłowe: w latach 2021-2022: 0 m³ i w 2023 r. 122,8 m³. Według wyjaśnień Dyrektora WGKiOS nie organizowano w latach 2021-2023 opróżniania zbiorników bezodpływowych w przypadku, gdy właściciel nieruchomości nie zawarł umowy na pozbywanie się nieczystości ciekłych, a Prezydent Miasta nie wydawał z urzędu decyzji, o których mowa w art. 6 ust. 7 ucpg. Brak identyfikacji nie zawarcia takich umów wynikał z przyjętego w UM w latach 2021-2023 sposobu prowadzenia nadzoru nad funkcjonowaniem przydomowych oczyszczalni ścieków oraz utrzymaniem i opróżnianiem zbiorników bezodpływowych, który był niewystarczający, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 12, 19, 26-72, 78-82, 215-222, 230, 533, 568-570, 1014, 1141-1143, 1369-1371, 1378, 1381-1391, 1393-1413, 1486, 1832-1836, 1838, 1841-1843, 2035-2037, 2041, 2047)

W sprawie ustalenia liczby nieruchomości podłączonych do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej i sposobu ustalenia zobowiązanych do podłączenia do sieci kanalizacyjnej Dyrektor WGKiOS wyjaśnił: (...) *na podstawie Wieloletnich Planów Rozwoju Sieci czy informacji z Wód Miejskich ustalone są ulice, na których zrealizowane czy planowane są do realizacji sieci kanalizacyjne. Liczba nieruchomości podłączonych do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej ustalana jest na podstawie danych uzyskanych ze Spółki (...) (wykaz zawartych umów na dostawę wody i wykaz podpisanych umów na odbiór ścieków komunalnych) oraz weryfikacji danych z posiadaną Ewidencją w UM. Istnieją jednak sytuacje, gdy z uwagi na obowiązek wynikający z art. 5 ust. 1 pkt 2 ucpg właściciel nieruchomości jest zobowiązany do dokonania podłączenia do istniejącej sieci kanalizacyjnej, jednak gdy nie ma technicznych możliwości podłączenia lub podłączenie to jest ekonomicznie nieuzasadnione – do takich podłączeń nie dochodzi. Nieruchomości podłączane są na podstawie warunków wydawanych przez Spółkę (...) i umowy Spółki na dostawę wody i odbiór ścieków komunalnych.*

Na koniec lat 2021-2023 liczba budynków z przyłączeniem do sieci kanalizacyjnej wynosiła odpowiednio: 3 900, 3 995 i 4 028. W sprawie działań na rzecz zwiększenia liczby użytkowników kanalizacji sanitarnej, Dyrektor WGKiOS wyjaśnił, że w aglomeracji Stargard stopień skanalizowania aglomeracji liczony jako stosunek liczby mieszkańców/osób korzystających z systemu kanalizacyjnego, łącznie z RLM przemysłu do rzeczywistej równoważnej liczby mieszkańców aglomeracji wynosi 99%. W związku z powyższym Miasto nie prowadziło działań informacyjno-edukacyjnych dla zwiększenia liczby użytkowników kanalizacji sanitarnej. Miasto

³⁹ Według stanu na 11 marca 2024 r. (data złożenia wyjaśnień przez jednostkę kontrolowaną).

⁴⁰ Przedłożono pismem z 11 marca 2024 r.

⁴¹ Dane wykazane przez UM w oparciu o Sprawozdania przedstawiane przez podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków i transportu nieczystości ciekłych oraz ujęte w załącznikach do sprawozdań SG-01 Statystyka gminy (gospodarka mieszkaniowa i komunalna) za lata 2021-2023.

realizuje zadania w zakresie budowy sieci kanalizacyjnej, aby egzekwować od mieszkańców obowiązek przyłączenia się do kanalizacji.

W Mieście w niewystarczający sposób realizowano nadzór nad obowiązkiem podłączenia nieruchomości do kanalizacji sanitarnej, określonym w art. 5 ust. 1 pkt 2 ucpg. Wskutek tego w okresie objętym kontrolą nie były wszczynane postępowania administracyjne zmierzające do wydania decyzji nakazującej właścicielowi nieruchomości wykonanie obowiązku z art. 5 ust. 7 ucpg. Zagadnienie to opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 7, 14, 20a, 78-82, 245, 569, 1119, 1372, 1964, 2119-2122)

Prezydent Miasta sporządził i terminowo przedłożył PGW WP RZGW w Szczecinie sprawozdania z realizacji KPOŚK za lata 2021-2023. Sprawozdania zostały sporządzone zgodnie z obowiązującymi wzorami, i po wezwaniach ww. organu do uzupełnienia/weryfikacji podanych danych, zawierały wymagane informacje. Jednak informacje te były częściowo nierzetelne lub rozbieżne, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Według przedstawionych w sprawozdaniach za okres 2021-2023 informacji, ilość ścieków nieoczyszczonych odprowadzonych do odbiornika bezpośrednio z przelewów burzowych wyniosła ogółem 152 tys. m³ w 2021 r., 39,4 tys. m³ w 2022 r. i 101,40 tys. m³ w 2023 r. Ze sprawozdań wynikało także, iż nie wszystkie punkty przelewowe, z których dokonywano w danym roku zrzutu ścieków posiadały pozwolenia wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód⁴². Ponadto jak podano, w okresach sprawozdawczych kanalizacja nie posiadała też systemu wykrywania przecieków rur kanalizacyjnych. Nadmieniono również, że na terenie Miasta przeprowadzono działania zmierzające do wyeliminowania infiltracji/eksfiltracji z/do sieci kanalizacyjnej, tj. miała miejsce renowacja kanałów.

(akta kontroli str. 1805-1807, 1811-1812, 1968-1992, 2028-2034, 2123-2129)

3. Nadzór nad realizacją zadań związanych ze zbiorowym odprowadzaniem ścieków przez Spółkę polegał na kontroli jej działalności w zakresie zgodności wykonywanej działalności z udzielonym zezwoleniem oraz regulaminem odprowadzania ścieków, poprzez weryfikację składanych przez Wody Miejskie do 31 stycznia każdego roku pisemnych informacji o realizacji zezwolenia na prowadzenie zbiorowego

---

⁴² W sprawozdaniu z realizacji KPOŚK za 2021 r. podano: liczbę przelewów burzowych jakie wystąpiły na kanalizacji ogólnospławnej – dziewięć; liczbę aktywnych punktów przelewowych, z których w roku sprawozdawczym nastąpił zrzut: osiem, liczbę punktów, z których w roku sprawozdawczym dokonywano zrzutu a nie posiadają pozwolenia wodnoprawnego oraz liczbę zrzutów: ul. Brzozowa (dwa zrzuty), ul. Drzymały (jeden zrzut), ul. Szewska (jeden zrzut), ul. Strażnicza (jeden zrzut), ul. Bydgoska (jeden zrzut), ul. Skłodowskiej (jeden zrzut), ul. Świętopełka (jeden zrzut); pozwolenia dla aktywnych punktów, z których w roku sprawozdawczym dokonywano zrzutu: teren oczyszczalni ścieków na terenie miasta Stargard – decyzja PGW WP RZGW w Szczecinie z 10 maja 2019 r.; nazwy punktów posiadających pozwolenia, z których w roku sprawozdawczym dokonywano zrzutu oraz liczbę zrzutów: teren oczyszczalni ścieków w mieście Stargard, jeden zrzut. Dane widniejące w ww. sprawozdaniu za 2022 r.: liczba punktów przelewowych, z których w danym roku sprawozdawczym były zrzucane ścieki: dwa; liczba zrzutów ze wszystkich przelewów burzowych: jedenaście; punkty nieposiadające pozwolenia wodnoprawnego: ul. Brzozowa (przy mostku i pod mostkiem), ul. Skłodowskiej, ul. Drzymały, ul. Krzywoustego, ul. Basztowa, ul. Świętopełka, ul. Bydgoska, ul. Krzywoustego (mostek), ul. Basztowa (archiwum), ul. Popiela, ul. Portowa, ul. Limanowskiego, ul. Krzywoustego (mostek 2); nazwy punktów posiadających pozwolenia wodnoprawne z których w roku sprawozdawczym dokonywano zrzutu oraz liczba zrzutów: teren oczyszczalni ścieków w mieście Stargard, pięć zrzutów; pozwolenia dla aktywnych punktów, z których w roku sprawozdawczym dokonywano zrzutu: teren oczyszczalni ścieków na terenie miasta Stargard – decyzja PGW WP RZGW w Szczecinie z 10 maja 2019 r. W ww. sprawozdaniu za 2023 r. podano, że z trzech punktów przelewowych w danym roku sprawozdawczym były zrzucane ścieki, a liczba zrzutów ze wszystkich przelewów burzowych to 15. W rubryce punkt nieposiadający pozwolenia wodnoprawnego, z którego w roku sprawozdawczym dokonywano zrzutu oraz liczba zrzutów, wskazano: teren oczyszczalni ścieków w mieście Stargard, cztery zrzuty. Jako punkty nieposiadające pozwoleń w 2023 r. wskazano: ul. Brzozowa (przy mostku i pod mostkiem), ul. Skłodowskiej, ul. Drzymały, ul. Krzywoustego, ul. Basztowa, ul. Świętopełka, ul. Bydgoska, ul. Krzywoustego (mostek), ul. Basztowa (archiwum), ul. Popiela, ul. Portowa, ul. Limanowskiego, ul. Krzywoustego (mostek 2). Pozwolenia dla aktywnych punktów, z których w roku sprawozdawczym dokonywano zrzutu: teren oczyszczalni ścieków na terenie miasta Stargard – decyzja PGW WP RZGW w Szczecinie z 10 maja 2019 r. Nazwy punktów posiadających pozwolenia wodnoprawne z których w roku sprawozdawczym dokonywano zrzutu oraz liczba zrzutów: teren oczyszczalni ścieków w mieście Stargard, cztery zrzuty.

zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków za rok ubiegły⁴³. Dokonanie weryfikacji informacji dokumentowano w formie formularza.

W kwestii korzystania z uprawnienia określonego w art. 18e ust. 1 ustawy o zbiorowym odprowadzaniu ścieków, do kontroli działalności gospodarczej przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego w zakresie zgodności wykonywanej działalności z udzielonym zezwoleniem, Dyrektor WGKiOŚ wyjaśnił, iż *przewodził kontrole działalności Wód Miejskich (...) poprzez weryfikację składanych przez przedsiębiorstwo (...) pisemnych informacji o realizacji zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzanie ścieków za ubiegły rok. (...) W wyjaśnieniach podał także, że: (...) poza wskazanymi czynnościami sprawdzającymi, Prezydent Miasta sprawował stały nadzór nad bieżącą działalnością Spółki. Nie stwierdzono przesłanek do wszczęcia dodatkowych czynności.*

(akta kontroli str. 80, 231, 569)

Wyjaśniając czy Prezydent Miasta podejmował w ramach sprawowanego nadzoru działania dotyczące dokonywania przez Wody Miejskie zrzutów ścieków poprzez przelewy burzowe, pomimo nieposiadania pozwolenia wodnoprawnego i/albo decyzji z art. 80 ustawy z 20 lipca 2017 r. Prawo wodne⁴⁴, Dyrektor WGKiOŚ podał: *Zadania w zakresie gospodarki ściekowej realizuje miejska spółka Wody Miejskie. Spółka jest właścicielem sieci kanalizacyjnej z przelewami burzowymi w mieście. Zrzuty z przelewów burzowych dokonywane są w ramach działalności Spółki, na podstawie posiadanych przez nią decyzji. Ponadto Spółka podejmuje wszelkie możliwe działania techniczne, organizacyjne i finansowe mające wpływ na ograniczenie ilości i na jakość zrzutów burzowych. Zrzuty burzowe dokonywane są tylko w sporadycznych sytuacjach i tylko po to, by uchronić mieszkańców miasta (...) przed zalaniem ich nieruchomości w wyniku nawalnych, gwałtownych deszczy. (...) Spółka (...) uzyskała decyzję PGW WP RZGW w Szczecinie (...) z 4 sierpnia 2022 r. Biorąc pod uwagę specyfikę systemu kanalizacji ogólnospławnej na terenie miasta (...), „ścieki” wprowadzane przelewami burzowymi do rzeki Iny są w znacznym stopniu (nawet kilkanaście razy) rozcieńczone wodami opadowymi. Temat otwierania przelewów burzowych był m.in. przedmiotem wielu bezpośrednich rozmów Prezydenta (...) z Prezesem Wód Miejskich. Poruszany był również w trakcie posiedzeń Rady Nadzorczej. Prezydent (...) na bieżąco był informowany zarówno o planach inwestycyjnych, realizacyjnych Spółki, również o kontrolach realizowanych przez zewnętrzne organy, ich wynikach, a także zaleceniach i ew. potrzebach finansowych na realizację niektórych działań wykraczających poza możliwości Spółki, zwłaszcza, że ze względu na politykę zatwierdzania taryf prowadzoną przez PGW WP, Spółka ma ograniczone możliwości dochodu za usługi (...) świadczone na rzecz użytkowników sieci. Nie stwierdzono, aby z obowiązujących przepisów albo udzielonego zezwolenia wynikały kompetencje Prezydenta Miasta do przeprowadzenia odrębnych kontroli wykraczających swym zakresem poza kontrole, jakie przeprowadzał np.: WIOŚ.*

(akta kontroli str. 1805-1813)

W latach 2021-2023 nie przeprowadzono audytów wewnętrznych i kontroli, których przedmiotem była realizacja przez WGKiOŚ oraz MI zadań związanych z kanalizacją, usuwaniem i oczyszczaniem ścieków. W prowadzonej w UM ewidencji skarg nie odnotowano w latach 2021-2023 skarg dotyczących nieprawidłowego wprowadzania przez przedsiębiorstwa ścieków, mieszaniny ścieków, wód opadowych i roztopowych do wód oraz zanieczyszczenia rzeki Ina.

(akta kontroli str. 78-82, 480, 194, 1009, 1013, 1373-1374)

⁴³ Zakres informacji obejmował: liczbę, przyczyny i sposób załatwienia skarg, wniosków wniesionych przez odbiorców usług; częstotliwość, przyczyny i czas usuwania awarii; wnioski pokontrolne z przeprowadzanych kontroli zewnętrznych. Do informacji załączano raporty z badań wody uzdatnionej oraz raporty z badań ścieków surowych i oczyszczonych, opracowanych przez certyfikowane laboratoria zewnętrzne.

⁴⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 1478, ze zm., dalej: ustawa Prawo wodne.

Zastępca Dyrektora WGKiOŚ wyjaśniła, że: do Prezydenta (...) wpływały pisma zawiadamiające o wszczęciu postępowań administracyjnych i karnych m.in. z Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie, Prokuratury w Goleniowie czy Komendy Powiatowej Policji dotyczące zagadnień bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku na odcinku Gminy Goleniów czy Gminy Stargard. Każdorazowo proszona była Spółka Wody Miejskie o wyjaśnienia w sprawie i temu zagadnieniu poświęcone były spotkania z różnymi organami ochrony środowiska, w tym to, które odbyło się na terenie Spółki Wody Miejskie 18 sierpnia 2023 r. Nie było wszczynanych przez Prezydenta Miasta postępowań w tej sprawie, gdyż tematycznie i obszarowo znajdowały się poza kompetencjami Prezydenta Miasta. (...) właściwość rzeczowa Prezydenta dotyczy działań kontrolnych tylko dla zwykłego korzystania ze środowiska przez osoby fizyczne nie będące przedsiębiorcami (zgodnie z zapisami art. 378 ust. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska). Kompetencje Prezydenta (...) zamykają się w granicach administracyjnych Miasta (...)

(akta kontroli str. 1121)

Do UM wpływały wnioski o podjęcie działań w związku z zanieczyszczeniem wód znajdujących się na terenie Miasta, w tym rzeki Iny, w szczególności od ZWIOŚ. Organ ten skierował do Prezydenta 7 września 2020 r. wystąpienie z informacją o ustaleniach z oględzin i wynikach badań próbek wody powierzchniowej z rzeki Ina, a 15 września 2022 r. wniosek o podjęcie natychmiastowych działań skutkujących rozwiązaniem pojawiającego się w okresie nawałnych deszczy problemu, tj. zrzutu przez przelewy burzowe m.in. przy ul. Brzozowej w Stargardzie bezpośrednio do rzeki Iny mieszaniny ścieków komunalnych z oczyszczalni w Stargardzie. Następnie 26 lipca 2023 r. organ ten przekazał Prezydentowi informację o ustaleniach z oględzin w związku ze zgłoszeniami zanieczyszczenia rzeki Iny oraz o wynikach badań pobranych próbek wody, a także wnoszące o podjęcie przez władze miasta natychmiastowych działań mających na celu rozwiązanie problemu zanieczyszczenia rzeki Iny nieoczyszczonymi ściekami z przelewów burzowych na terenie miasta Stargard oraz 28 lipca 2023 r. wystąpienie informujące o ustaleniach kontroli w zakresie eksploataowania przez Spółkę 16 przelewów burzowych na terenie miasta Stargard bez właściwych uregulowań formalnoprawnych oraz wnoszące o podjęcie działań w ramach posiadanych kompetencji w celu rozwiązania problemu zanieczyszczenia wód rzeki Iny, związanego z użytkowaniem przelewów burzowych. Prezydent Miasta nie udzielił ZWIOŚ pisemnej informacji o podjętych działaniach, o udzielenie której ZWIOŚ wnosił, na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, w piśmie z 28 lipca 2023 r. Zagadnienie to opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 683-684, 753-757, 759-762, 782-787, 2130-2135)

Wyjaśniając - jakie działania podjęto, po otrzymaniu przez Prezydenta informacji ZWIOŚ z 28 lipca 2023 r.⁴⁵, w szczególności w zakresie odprowadzania ścieków

---

⁴⁵ ZWIOŚ przekazał Prezydentowi 28 lipca 2023 r. na podstawie art. 17 ust. 2 pkt 2 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, tj. informację o ustaleniach kontroli planowej Wód Miejskich, przeprowadzonej w związku z cyklem kontrolnym pn. „Kontrola podmiotów odprowadzających ścieki przelewami burzowymi komunalnej kanalizacji ogólnospławnej do śródlądowych wód powierzchniowych. W piśmie tym wskazano m.in., iż odprowadzanie ścieków komunalnych zmieszanych z wodami opadowymi za pośrednictwem przelewów burzowych bez uregulowania formalno-prawnego w obecnym kształcie zastosowanych rozwiązań technicznych, wypełnia w szczególności znamiona naruszenia art. 6 ust. 1 i 2 ustawy z 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 54).

ZWIOŚ wniósł także o podjęcie działań zgodnie z kompetencjami wynikającymi z ustawy o odprowadzaniu ścieków, a także ucpg, mających na celu skuteczne zabezpieczenie przed zanieczyszczeniem ściekami komunalnymi rzeki Iny w obrębie Miasta. Zwrócił również uwagę na konieczność utrzymania urządzeń służących oczyszczaniu ścieków, w tym urządzeń, którymi są wprowadzane do wód lub do ziemi wody opadowe lub roztopowe w należyłym stanie technicznym, regularne wykonywanie przeglądów eksploatacyjnych urządzeń oczyszczających oraz wystąpił o niezwłoczne informowanie ZWIOŚ, odpowiednich terenowo jednostek Wód Polskich oraz Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego w Szczecinie w przypadku wystąpienia awarii urządzeń służących oczyszczaniu ścieków. Jednocześnie, na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, poprosił o przekazanie informacji o podjętych działaniach w przedmiotowej sprawie.

komunalnych zmieszanych z wodami opadowymi za pośrednictwem przelewów burzowych bez uregulowania formalno-prawnego oraz jakie podjęto czynności zapobiegawcze w celu ograniczenia działalności związanej z uruchamianiem przelewów burzowych mogącej negatywnie oddziaływać na środowisko – Zastępca Dyrektora WGKiOŚ wskazała: *Zadania w zakresie kanalizacji sanitarnej i oczyszczania ścieków, Gmina Miasto Stargard w całości powierzyła utworzonej w tym celu Spółce (...). Spółkę wyposażono m.in. w niezbędny majątek, w szczególności w sieć kanalizacyjną i oczyszczalnię ścieków. (...) W przypadku wystąpienia gwałtownych, nawałnych deszczy – w celu zabezpieczenia ulic i domów przed zalaniem – wody deszczowe zmieszane ze ściekiem sanitarnym wprowadzane są przelewem burzowym do Iny. Jest to działanie incydentalne, znajdujące się pod kontrolą w ramach posiadanej przez Spółkę decyzji Dyrektora Zarządu Zlewni PGW WP w Stargardzie z 4 sierpnia 2022 r. (...). Po otrzymaniu pisma (...) z 28 lipca 2023 r. ZWIOŚ informującego o przeprowadzonej kontroli m.in.:*

- 1) *przeprowadzono rozmowy z Dyrektorem PGW WP RZGW w Szczecinie o wsparcie Miasta przy procedowaniu o uzyskanie dofinansowania i realizację wstrzymanych do tej pory inwestycji w zakresie zwiększenia retencji na oczyszczalni;*
- 2) *przeanalizowano wyniki kontroli przeprowadzonej na oczyszczalni (...);*
- 3) *Wody Miejskie zobowiązały się do zintensyfikowania działań w celu opracowania optymalnej koncepcji modernizacji oczyszczalni, dostosowania ich do możliwości budżetowych Miasta i Spółki oraz uzyskania finansowania zewnętrznego;*
- 4) *Wody Miejskie oraz Wydziały UM (Biuro Funduszy, WI) w ramach realizowanych działań inwestycyjnych ponowiły bieżące analizy możliwości uzyskania finansowania ich realizacji;*
- 5) *zapewniono uczestnictwo przedstawicieli Miasta Stargard i Spółki (...) w spotkaniu w Urzędzie Marszałkowskim w Szczecinie, zorganizowanym 31 lipca 2023 r.;*
- 6) *zorganizowano 18 sierpnia 2023 r. spotkanie na oczyszczalni ścieków (...)*
(akta kontroli str. 683-684, 782-787)

Po otrzymaniu informacji od ZWIOŚ o wynikach przeprowadzonej kontroli nie przeprowadzono kontroli działalności Wód Miejskich ani audytu tej jednostki w zakresie zagadnień wskazywanych przez Wojewódzkiego Inspektora. Wyjaśniając powody braku działań w ww. zakresie, Zastępca Dyrektora WGKiOŚ podała, że: *W WGKiOŚ:*

- 1) *po analizie dokumentów związanych z informacją o kontroli WIOŚ w Szczecinie (...) stwierdzono, że w całości (...) wyczerpuje ona zakres ochrony przed zanieczyszczeniem wód rzeki Iny. Kontrola WIOŚ była kompleksowa. Z obowiązujących przepisów i udzielonego zezwolenia na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków nie wynikają kompetencje Prezydenta Miasta do przeprowadzenia kontroli w zakresie innym niż kontrola przeprowadzona przez WIOŚ;*
- 2) *przeanalizowano sytuację zatrucia ryb w rzece Inie (m.in. przedstawioną przez Wody Miejskie ekspertyzę). (...) Z analizy chemicznej zrzutu wynikało, że przyczyną śnięcia ryb nie mogło być otwarcie przelewów burzowych w Stargardzie. Wykluczał to skład chemiczny zanieczyszczeń. (...).*
- 3) *ponadto ustalono, że wpływ na stan ekosystemu rzeki Iny mogą mieć m.in.:*
  - *zanieczyszczenia wprowadzane w sposób niekontrolowany w miejscowościach na całym odcinku rzeki Iny, nie tylko na obszarze Miasta, ale także z obszaru m.in. Gminy Stargard (gminy wiejskiej), Gminy Goleniów,*
  - *stopień skanalizowania obszarów gmin obejmujących bieg rzeki Iny;*
- 4) *stan utrzymania koryta rzeki – w kompetencjach poszczególnych Nadzorów Wodnych (m.in.: NW Stargard, NW Goleniów) RZGW Szczecin PGW Wody Polskie.*

(akta kontroli str. 782-787)

Przewodniczący Rady Miejskiej wyjaśnił, że Rada i jej komisje nie zajmowały się w latach 2021-2024 zanieczyszczeniem rzeki Iny wskutek uruchamiania przelewów burzowych komunalnej sieci kanalizacji ogólnospławnej i odprowadzania poprzez te przelewy nieoczyszczonych ścieków komunalnych. Ponadto wyjaśnił, że Komisja Rewizyjna Rady Miejskiej nie kontrolowała w ww. latach działalności Spółki w zakresie gospodarki ściekowej.

(akta kontroli str. 769)

4. Miasto diagnozowało potrzeby związane z obszarem zbiorowego odprowadzania ścieków oraz ochrony rzeki Iny i podejmowało działania w tym zakresie. Rada Miejska dla zachowania bioróżnorodności oraz ostoi i miejsc sezonowego przebywania ichtiofauny, uchwałą nr XXIII/238/2016 z 25 października 2016 r. utworzyła użytek ekologiczny „Niebieski korytarz ekologiczny koryta rzeki Iny i jej dopływów – III”⁴⁶. Obszar użytku ekologicznego obejmował obszar o łącznej powierzchni 22,9751 ha położony na terenie Miasta. Szczególnym celem ochrony użytku było zachowanie w odpowiednim stanie wód płynących, jako korytarza ekologicznego, stanowiącego ważny szlak wędrówek i rozrodu ryb łososiowatych.

(akta kontroli str. 255-256)

W Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Miasto Stargard na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025⁴⁷ sformułowano cele do realizacji związane z obszarem gospodarki wodami oraz gospodarki wodno-ściekowej, w tym ze stanem jakości rzeki Iny. W ramach gospodarowania wodami celem średniookresowym było osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego wód pod względem jakościowym i ilościowym na terenie Miasta, a celem krótkookresowym była poprawa jakości wód na terenie Miasta⁴⁸. Cele te miały być realizowane poprzez następujące zadania własne: prowadzenie ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych oraz wspieranie finansowe budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków (głównie na terenach zabudowy rozproszonej i obszarach trudnych do skanalizowania, gdzie jest to prawnie dozwolone) i zadania koordynowane: bieżącą konserwację i utrzymanie cieków wodnych oraz konserwację rowów melioracyjnych. W ramach gospodarki wodno-ściekowej celem średniookresowym był rozwój gospodarki wodno-ściekowej na terenie Miasta, a celem krótkookresowym pełne skanalizowanie oraz zwodociągowanie obszaru Miasta⁴⁹. Cele te miały być realizowane poprzez następujące zadania własne: budowę i modernizację sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej oraz budowę i modernizację sieci wodociągowej na terenie Miasta, a także przebudowę istniejącego kolektora deszczowego na terenie Kluczewo Lotnisko wraz z modernizacją oczyszczalni. Ustalone cele były monitorowane przez raporty z POŚ⁵⁰.

(akta kontroli str.244-246, 257-264a, 544-545)

Zagadnienia dotyczące odprowadzania ścieków i wód deszczowych były ujmowane w dokumentach planistycznych⁵¹. W Studium uwzględnione zostały zagadnienia

⁴⁶ Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2016 r., poz. 4556.

⁴⁷ Przyjętego uchwałą Rady Miejskiej Nr II/19/2018 z 18 grudnia 2018 r., dalej: POŚ.

⁴⁸ W POŚ określono wartości bazowe i docelowe mierników oraz źródła danych.

⁴⁹ W POŚ określono wartości bazowe i docelowe mierników oraz źródła danych.

⁵⁰ Według raportu z realizacji POŚ w latach 2020-2021, który został przedstawiony Radzie Miejskiej 20 czerwca 2023 r. w obszarze gospodarowania wodami zostało zrealizowane zadanie dotyczące prowadzenia ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych nie zostało zrealizowane zadanie dotyczące wspierania finansowego budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków. Miasto nie udzielało mieszkańcom dotacji w tym zakresie. Preferowanym rozwiązaniem była rozbudowa sieci kanalizacyjnej oraz przyłączanie do niej kolejnych zabudowań. W obszarze gospodarki wodno-ściekowej zrealizowano wszystkie zadania

⁵¹ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Stargard, przyjęte uchwałą Rady Miejskiej Nr XXVII/263/2000 z 26 października 2000 r., ze zm.; dalej: Studium oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego Miasta (uchwała Nr XXV/279/2021 z 23 lutego 2021 r., XXVIII/299/2021 i XXVIII/299/2021 z 25 maja 2021 r., XLVIII/489/2023 z 31 stycznia 2023 r., Nr LI/517/2023 z 25 kwietnia 2023 r.,

dotyczące przeciwdziałania niekorzystnym zmianom klimatycznym poprzez m.in. tworzenie spójnego systemu zieleni miejskiej i zwiększenie retencji wód powierzchniowych na terenach zabudowanych oraz przewidzianych do zabudowy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego⁵². W zakresie oczyszczania ścieków podano, że odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Ina, posiadająca na wysokości Stargardu II klasę czystości, pomimo zakazu wprowadzania nieoczyszczonych lub źle oczyszczonych ścieków do rzeki. Kanalizacja typu ogólnospławnego przy ulewnych deszczach powoduje zakłócenia w pracy oczyszczalni oraz zmusza do jej przewymiarowania. Według Studium w trakcie realizowania kanalizacji na nowych terenach należy projektować sieć rozdzielczą. Jako zasadę w odprowadzaniu wód deszczowych należy przyjąć zasadę prowadzenia ich po podczyszczeniu, po powierzchni terenu oraz gromadzenia w naturalnych i sztucznych zbiornikach wody, co wpłynie dodatnio na topoklimat miasta i odciąży komunalną oczyszczalnię ścieków. W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zawarto m.in. regulacje dotyczące odprowadzania ścieków sanitarnych oraz wód opadowych i roztopowych.

(akta kontroli str. 291-334, 387-410)

Dyrektor WGKiOŚ wyjaśnił, że Miasto wydając decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć każdorazowo analizuje i formułuje zapisy dotyczące sytuacji w zakresie wód miejscowych, w tym związanych z zanieczyszczeniem rzeki Iny⁵³.

(akta kontroli str. 244-246, 265-290)

Miasto przystąpiło w 2023 r. do opracowania i wdrożenia miejskiego planu adaptacji do zmian klimatu⁵⁴. Jego celem było zwiększenie zdolności adaptacyjnych Miasta wobec możliwości zagrożeń wynikających ze zmian klimatu. Dyrektor WGKiOŚ wyjaśnił: *obecnie przygotowany jest projekt pierwszej części, tj. diagnoza zagrożenia i przygotowania Stargardu do zmian klimatu. W projekcie określono analizę hydrologiczną miasta, w tym gospodarkę wodną, infrastrukturę wodociągową i kanalizacyjno-ściekową, diagnozę wrażliwości gmin na opad, ocenę systemu kanalizacji deszczowej i zdolności retencyjne w mieście oraz sformułowano wnioski i zalecenia. W następnym etapie wykonawca opracowania przedstawi propozycje działań, ich opis, określi szacunkowe koszty wdrożenia oraz harmonogram realizacji zadań, określi wskaźniki monitorowania i wyliczenia przewidywanego efektu ekologicznego.* Ponadto Dyrektor wyjaśnił, że MPGK w 2021 r. opracowało koncepcję dla zadania *Oczyszczalnia ścieków w Stargardzie – budowa zamkniętych komór fermentacyjnych oraz budowa przepompowni nadmiarowej ścieków z obiektami towarzyszącymi*, jednakże Wydział nie dysponował ww. koncepcją.

(akta kontroli str. 244-248, 249-254)

Rada Miejska uchwałą Nr XLI/441/2018 z 24 kwietnia 2018 r. przyjęła wieloletni plan rozwoju oraz modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych MPGK na lata 2018-2021⁵⁵ oraz uchwałą Nr XXX/321/2021 z 31 sierpnia 2021 r. wieloletni plan

---

LIII/527/2023 z 20 czerwca 2023 r.; LIV/535/2023 i LIV/536/2023 z 29 sierpnia 2023 r., Nr LVII/560/2023 z 28 listopada 2023 r. oraz LVIII/574/2023 z 19 grudnia 2023 r.).

⁵² Zachowanie i odtworzenie bogatego systemu hydrologicznego Miasta, właściwe kształtowanie zieleni miejskiej, retencionowanie wód deszczowych, oszczędzanie zużycia wody do celów bytowych i gospodarczych poprzez wprowadzenie systemów wtórnego jej wykorzystania.

⁵³ W szczególności określano warunki i wymagania dotyczące planowanego przedsięwzięcia w zakresie prowadzenia inwestycji w fazie budowy jak i realizacji w sposób wykluczający pogorszenie stanu wód, przy zastosowaniu środków (procedur i technologii) zapobiegających rozprzestrzenianiu się i likwidujących ewentualne zanieczyszczenia powstałe w trakcie jej realizacji, organizacji zaplecza budowy sposób zapewniający ochronę środowiska gruntowo-wodnego przed zanieczyszczeniem, prowadzenia prac ziemnych oraz prac w korycie rzeki w sposób zapewniający ochronę gruntu i wody przed zanieczyszczeniami w szczególności substancjami ropopochodnymi.

⁵⁴ Dalej: MPA. Uchwała Nr L/510/2023 Rady Miejskiej z 28 marca 2023 r. w sprawie przystąpienia Gminy Miasto Stargard do opracowania i wdrożenia Miejskiego Planu Adaptacji do zmian klimatu.

⁵⁵ Dalej: wieloletni plan na lata 2018-2021.

rozwoju oraz modernizacji urządzeń wodociagowych i kanalizacyjnych MPGK na lata 2022-2024⁵⁶. Plany te zawierały elementy wymienione w art. 21 ust. 2 ustawy o zbiorowym odprowadzaniu ścieków (w dniu podjęcia tych uchwał). Przed skierowaniem projektów uchwał pod obrady Rady Miejskiej w Urzędzie zweryfikowano, że wieloletnie plany są zgodne z kierunkami gminy określonymi w Studium oraz miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego Miasta, a także z decyzją udzielającą zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków. Plany zostały uchwalone przed upływem trzech miesięcy od ich przedłożenia Prezydentowi, co było zgodne z art. 21 ust. 5 ww. ustawy. Po uchwaleniu plany nie były zmieniane.

W wieloletnim planie na lata 2018-2021 ujęto 10 przedsięwzięć⁵⁷ których łączny koszt oszacowano na kwotę 3 540 000 zł⁵⁸. W jego treści wskazano, że jest to plan minimum jaki Spółka musi wykonać, wynikający z powierzonego jej zadania. Plan nie obejmował zadań dotyczących budowy lub adaptacji istniejących obiektów na cele retencyjne w celu gromadzenia wód dopływających w okresie intensywnych opadów deszczu do oczyszczalni ścieków. W treści planu wskazano jednak, że Spółka ok. 600 000 zł przeznaczy na dokumentację projektową, w tym na projekt retencji na oczyszczalni ścieków, która jest konsekwencją już wykonanych działań, tj. renowacji istniejącego syfonu wraz z budową kanału ulgi.

W wieloletnim planie na lata 2022-2024 ujęto pięć przedsięwzięć dotyczących budowy sieci kanalizacyjnej oraz modernizacji przepompowni⁵⁹, których koszty oszacowano na 3 900 000 zł i dwa przedsięwzięcia dotyczące oczyszczalni ścieków⁶⁰, których koszty oszacowano na 26 200 000 zł. Realizacja przedsięwzięcia „Przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Stargardzie poprzez rozbudowę układu doprowadzania ścieków do oczyszczalni w rejonie rzeki Iny wraz z budową przepompowni ścieków – wód deszczowych dopływających w pogodzie deszczowej do oczyszczalni oraz adaptacją istniejących obiektów na cele retencyjne i budową instalacji do odbioru, unieszkodliwiania i odzysku osadów z czyszczenia kanalizacji placów i ulic” zaplanowana została na 2023 r. i na ten cel zamierzano przeznaczyć 200 000 zł na opracowanie dokumentacji projektowej niezbędnej do uzyskania pozwolenia na budowę przepompowni ścieków komunalnych dopływających przy pogodzie deszczowej do oczyszczalni ścieków wraz z adaptacją istniejących obiektów kubaturowych do gromadzenia nadmiaru wód deszczowych. Miał to być kolejny etap poprawiania i minimalizowania zalewania terenów oraz uruchamiania się

---

⁵⁶ Dalej: wieloletni plan na lata 2022-2024.

⁵⁷ Budowa sieci kanalizacji sanitarnej DN250L-405 m, tłoczny DN90 L – 2x75 m wraz z przepompownią PPNT; budowa dwóch odcinków sieci kanalizacji tłocznej w ul. Sadowej wraz z modernizacją przepompowni P8 i P9; budowa sieci kanalizacyjnej DN300 L-950 m na terenie PSSE, budowa sieci kanalizacyjnej DN200 w ul. Tańskiego-Śniadeckiego; modernizacja przepompowni P1 – ul. Warszawska; przebudowa włączenia kolektora DN1000 w układ kanalizacji w ul. Piłsudskiego-Konopnickiej; rozbudowa sieci kanalizacyjnych na terenie miasta; budowa sieci kanalizacyjnej w ul. Nowowiejskiej wraz z przepompownią, kanalizacja grawitacyjna DN200 L-674 m i kanalizacja tłoczna DN90 L-453 m; budowa sieci kanalizacyjnej DN200 w ul. Morskiej, Szosie Maszewskiej i w ul. Wiśniowej (skrzyżowanie); budowa sieci kanalizacyjnej DN200 w ul. Grudądzkiej.

⁵⁸ W planie zostały ujęte zadania do kwoty pokrywającej środki, jakimi dysponowała Spółka, tj. w 2018 r. 1 010 000 zł, w 2019 r. 1 100 000 zł, w 2020 r. 935 000 zł i w 2021 r. 495 000 zł.

⁵⁹ Budowa sieci kanalizacyjnej na osiedlu Pyrzyckim (I etap DN 200 L-900 m, II etap DN 200 L - 700 m); budowa sieci kanalizacyjnej w ul. Śniadeckiego DN 200, L-200 m; budowa sieci kanalizacyjnej w ul. Nowowiejskiej DN 200, L-200 m; modernizacja przepompowni przy ul. Warszawskiej oraz budowa sieci kanalizacyjnej w ul. Aleja Dębowa DN 200 L-320 m, DN 90L-170 m wraz z przepompownią.

⁶⁰ Budowa instalacji oczyszczania osadów ściekowych w oparciu o proces fermentacji metanowej w zamkniętych komorach fermentacyjnych z wykorzystaniem biogazu, układem kogeneracji oraz instalacją przetwarzania przefermentowanych osadów ściekowych w nawóz na terenie oczyszczalni ścieków w Stargardzie i przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Stargardzie poprzez rozbudowę układu doprowadzania ścieków do oczyszczalni w rejonie rzeki Iny wraz z budową przepompowni ścieków – wód deszczowych dopływających w pogodzie deszczowej do oczyszczalni oraz adaptacją istniejących obiektów na cele retencyjne i budową instalacji do odbioru, unieszkodliwiania i odzysku osadów z czyszczenia kanalizacji placów i ulic.

przelewów burzowych zlokalizowanych na terenie miasta Stargard podczas ulewnych i intensywnych deszczy⁶¹.

(akta kontroli str. 26-74, 481-543, 575-576)

Realizując obowiązek określony w art. 92 ustawy Prawo wodne, Prezydent w pierwszym kwartale 2021 r.⁶² zapewnił przeprowadzenie przeglądu obszarów i granic aglomeracji wyznaczonych na podstawie art. 87 ust. 1 tej ustawy, z uwzględnieniem kryterium ich utworzenia oraz zaistniałych zmian równoważnej liczby mieszkańców w aglomeracji. Po przeprowadzeniu przeglądu zalecono przeprowadzenie wyznaczenia aglomeracji Stargard⁶³ i Rada Miejska uchwałą Nr XXX/325/2021 z 31 sierpnia 2021 r. dokonała zmiany uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Stargard. Uchwała weszła w życie 15 września 2021 r. Kolejnego przeglądu aglomeracji nie przeprowadzono z zachowaniem wymaganego terminu, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 75-76, 335-384)

5. W latach 2021-2023 Miasto nie planowało i nie realizowało zadań w zakresie gospodarki ściekowej dotyczące budowy lub przebudowy oraz remontów sieci kanalizacji sanitarnej, a także oczyszczania ścieków. Zadania te realizowały Wody Miejskie⁶⁴. Miasto planowało i realizowało przedsięwzięcia obejmujące m.in. budowę kanalizacji sanitarnej i deszczowej głównie wraz z budową i przebudową ulic oraz przygotowaniem terenów pod inwestycje⁶⁵. W 2021 r. zaplanowano dwie takie inwestycje⁶⁶, na które zabezpieczono ogółem 8 735 069 zł, a wydatkowano 8 375 974,28 zł⁶⁷ (95,9% planu), w 2022 r. zaplanowano pięć inwestycji⁶⁸, na które zabezpieczono ogółem 33 662 122,33 zł, a wydatkowano 19 622 148,21 zł (58,3%⁶⁹), w 2023 r. zaplanowano pięć inwestycji⁷⁰, na które zabezpieczono ogółem 21 576 842,00 zł, a wydatkowano 19 263 963,96 zł (89,3%).

W kontrolowanym okresie Miasto wybudowało sieć kanalizacji deszczowej o łącznej długości 10 098,67 m, z tego: w 2021 r. 6 964,03 m, w 2022 r. 1 401,29 m i w 2023 r. 1 733,35 m. Zakończono budowę sześciu zbiorników retencyjnych i retencyjno-rozsączających o pojemności ogółem 2 660,5 m³. W trakcie realizacji były trzy kolejne

⁶¹ Pierwszym etapem była renowacja syfonu pod rzeką Iną, jak również budowa nowej sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki komunalne do oczyszczalni ścieków. Dzięki tej inwestycji doprowadzana była większa ilość ścieków (głównie opadowych), maksymalnie wykorzystując wydajność pompowni na oczyszczalni, która wynosiła 3 800 m³/h. Część trafiała bezpośrednio do oczyszczenia, a pozostała była retencjonowana w zbiornikach o pojemności 4 400 m³ celem późniejszego oczyszczenia.

⁶² Protokół dotyczący przekazania ostatecznej wersji przeglądu aglomeracji Stargard sporządzono 13 kwietnia 2021 r.

⁶³ W związku ze zmianą liczby RLM (o ponad 5%), a także ze względu na zwiększenie granic aglomeracji.

⁶⁴ Sieć kanalizacji sanitarnej na terenie Miasta była własnością tej Spółki. Zgodnie z § 7 ust. 1 aktu założycielskiego Spółki, przedmiotem jej przeważającej działalności było świadczenie usług w zakresie poboru, uzdatniania i dostarczania wody (PKD36.00.Z) oraz odprowadzania i oczyszczania ścieków (PKD37.00.Z).

⁶⁵ Wyjątek stanowiła budowa odcinka kanalizacji deszczowej w rejonie ul. K. Wielkiego.

⁶⁶ Budowę ul. Metalowej oraz wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej Województwa Zachodniopomorskiego poprzez kompleksowe przygotowanie terenów PPNT w Stargardzie - odwodnienie.

⁶⁷ Przedstawione kwoty stanowią łączne wydatki całych zadań majątkowych.

⁶⁸ Przebudowę ulic na terenie dzielnicy Kluczewo w Stargardzie (ul. Kosmonautów, ul. Lotników i fragment ul. Lelewela), przebudowę sięgacza ul. Rzemieśliczej, budowę obwodnicy Północnej miasta Stargard, budowę Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej z wykorzystaniem istniejących odcinków linii kolejowej nr 406,273,351 – (budowa parkingu Park&Ride przy ul. Barnima oraz przebudowa ul. Księcia Barnima I w Stargardzie) oraz budowę odcinka kanalizacji deszczowej w rejonie ul. K. Wielkiego.

⁶⁹ Niski procent wykonania dotyczył przebudowy ulic na terenie dzielnicy Kluczewo w Stargardzie i wynikał z wykonania w 2022 r. dokumentacji i realizacji zadania w kolejnych latach (planowane zakończenie w 2024 r.).

⁷⁰ Przebudowę drogi w popegeerowskiej części miasta Stargard – Giżynek, budowę ul. J. Chelmońskiego, budowę Obwodnicy Północnej w Stargardzie od ul. Wieniawskiego do wiaduktu przy ul. Składowej wraz z odcinkiem kanalizacji deszczowej wzdłuż ul. E. Orzeszkowej; przebudowę ulic: B. Chrobrego, Kuśnierzy, Włókienniczej i Szewskiej na terenie Starego Miasta w Stargardzie oraz kontynuowana była przebudowa ulic na terenie dzielnicy Kluczewo w Stargardzie (ul. Kosmonautów, ul. Lotników i fragment ul. Lelewela).

zbiorniki retencyjne o pojemności ogółem 1 071 m³⁷¹. Na koniec 2023 r., na terenie Stargardu zlokalizowanych było ogółem 21 zbiorników wód opadowych będących własnością Miasta⁷².

Dyrektor MI wyjaśniła, że celem ww. inwestycji było odwodnienie pasów drogowych, uporządkowanie gospodarki wodami opadowymi oraz zmniejszenie ilości wód opadowych wprowadzanych do sieci kanalizacji ogólnospławnej. Dyrektor WGKiOŚ wyjaśnił, że Miasto prowadziło działania dotyczące ograniczenia negatywnych skutków odprowadzania wód opadowych z nawałnych deszczy i ograniczenia zanieczyszczenia rzeki Iny w różnych obszarach. Działania te miały bezpośredni wpływ na zwiększenie ilości zagospodarowanych wód deszczowych, jednak nie wszystkie mogły być zrealizowane natychmiast, a część z nich wymaga zaplanowania procesów wieloletnich.

(akta kontroli str. 83, 228-229, 385-386, 419-423, 580, 700-702, 718-735, 750-751, 832-839)

W wyniku sprawdzenia realizacji obowiązku zgłoszenia wylotów wód opadowych lub roztopowych Wodom Polskim, w celu wpisania do systemu informacyjnego gospodarowania wodami w odniesieniu do trzech inwestycji zakończonych w latach 2021-2023⁷³, w związku z którymi Miasto uzyskało pozwolenia wodnoprawne na usługę polegającą na odprowadzeniu wód opadowych lub roztopowych do rzeki Gowienica, zbiorników retencyjno-rozsączających oraz rowu⁷⁴ ustalono, że z zachowaniem określonego w decyzjach terminu 60 dni dokonano zgłoszenia rozpoczęcia użytkowania urządzeń objętych jedną decyzją⁷⁵, a z opóźnieniem poinformowano o wykonaniu i użytkowaniu urządzeń określonych w dwóch decyzjach⁷⁶. Zagadnienie to opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 177-714, 1796-1804)

Miasto prowadziło działania edukacyjno-informacyjne (poprzez stronę internetową Urzędu) skierowane do mieszkańców, w celu zachęcenia do zagospodarowania wód opadowych na własnej nieruchomości m.in. w ramach realizowanego przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie programu „Moja Woda”.

(akta kontroli str. 83, 556-567)

Miasto podejmowało działania w celu zapewnienia środków finansowych na realizację zadań z zakresu gospodarki ściekowej, w tym ze źródeł zewnętrznych⁷⁷. Dotyczyły one głównie pozyskania środków na budowę, rozbudowę lub przebudowę dróg oraz uzbrojenie terenów, w ramach których wykonywana była m.in. sieć kanalizacji deszczowej⁷⁸. 6 sierpnia 2021 r. Miasto skierowało wniosek o udzielenie

⁷¹ Na lata 2024-2025 w zakresie projektowania, budowy lub rozbudowy układu drogowego wraz z kanalizacją deszczową zaplanowano następujące zadania: przebudowę ulic: Niepodległości, Dworcowej, Polskiej, Kardynała Stefana Wyszyńskiego i Placu Wolności, przebudowę drogi na terenach PPNT, komunikującej Miasto z Gminą Warnice, a także budowę drogi ul. Miedzianej do skrzyżowania z ul. Jana Śniadeckiego na terenie PPNT.

⁷² Rondo 15 Południk, ul. Skandynawska, ul. Nasienna, ul. Przedwiośnie, ul. Skarbowa, ul. Krzemowa, ul. Spokojna i rondo Golczewo (trzy zbiorniki), rondo im. Sławomira Pajora (sześć zbiorników), teren PPNT (trzy zbiorniki), ul. Orzeszkowej, ul. Chełmońskiego (dwa zbiorniki). W latach 2018-2020 długość wybudowanej kanalizacji deszczowej wyniosła ogółem 6 075,16 m oraz w 2018 r. wybudowano sześć zbiorników podziemnych o pojemności 52 m³ każdy.

⁷³ Uzbrojenie terenów w PPNT w Stargardzie w zakresie kanalizacji deszczowej, kanalizacji sanitarnej i sieci drogowej wraz z rozbudową układu drogowego, budowa odcinka obwodnicy północnej Stargardu od ul. Składowej do ul. Orzeszkowej oraz budowa ul. Chełmońskiego w Stargardzie.

⁷⁴ Decyzje SZ.ZUZ.3.421.43.4.2019.JM5 z 26 września 2019 r., SZ.ZUZ.3.4210.72.5.2020.ŻS z 14 lipca 2020 r. oraz SZ.ZUZ.3.4210.193.4.2020.JM z 20 grudnia 2020 r. ze zm.

⁷⁵ SZ.ZUZ.3.4210.193.4.2020.JM.

⁷⁶ SZ.ZUZ.3.421.43.4.2019.JM5 oraz SZ.ZUZ.3.4210.72.5.2020.ŻS.

⁷⁷ Z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, z Rządowego Programu Polski Ład, z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg i z Funduszu Dróg Samorządowych z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020.

⁷⁸ Kwota dofinansowania na realizację tych projektów ogółem (w tym na budowę sieci kanalizacji) uzyskanego przez Miasto w 2021 r. wyniosła 44 804 883,00 zł, w 2022 r. 27 096 938,11 zł i w 2023 r. 35 414 256,42 zł.

dofinansowania w ramach Rządowego Programu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych – edycja pierwsza w kwocie 88 350 000 zł na projekt „Modernizacja Oczyszczalni Ścieków w Stargardzie wraz ze zwiększeniem ilości dopływających ścieków nadmiarowych”. Inwestycja miała obejmować budowę zamkniętych komór fermentacyjnych wraz z budową zbiornika gazu i instalacji do odzysku energii, budowę instalacji stabilizacji osadów wapnem wysokoreaktywnym, budowę przepompowni nadmiarowej ścieków dopływających w pogodzie deszczowej do oczyszczalni ścieków wraz z adaptacją istniejących obiektów kubaturowych do gromadzenia nadmiaru tych ścieków i niezbędnymi urządzeniami oraz z wykonaniem syfonu, a także budowę instalacji do odbioru, unieszkodliwiania i odzysku osadów z czyszczenia kanalizacji. Wniosek o dofinansowanie został odrzucony. Miasto nie otrzymało informacji o przyczynach odrzucenia wniosku.

(akta kontroli str. 21-25)

Dyrektor Biura Funduszy wyjaśniła, że w związku z odrzuceniem w 2021 r. ww. wniosku Biuro na bieżąco monitorowało istniejące mechanizmy finansowe przewidujące możliwości finansowania ww. zamierzeń inwestycyjnych, w tym nabory wniosków o dofinansowanie projektów wpisujących się w zakres (całościowy lub częściowy) ww. projektu. Z uwagi na brak dedykowanych naborów wniosków we wskazanym okresie w ramach programów krajowych i Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014- 2020, nie było możliwości złożenia dokumentacji aplikacyjnej dla zadania. Biorąc pod uwagę znaczące koszty realizacji przedsięwzięcia nie przewidywano jej finansowania wyłącznie ze środków własnych Miasta. Dyrektor WGKiOŚ wyjaśnił: *Lata 2021-2023 były wyjątkowo trudne dla Miasta organizacyjnie i finansowo. Był to okres nowych wyzwań spowodowanych pandemią COVID, wybuchem wojny na Ukrainie, wzrostem cen na rynku, wysoką inflacją i koniecznością ponoszenia coraz to nowych nieprzewidzianych wydatków. Zarówno Miasto, jak i Spółka nie uchylały się od działań i wydatków inwestycyjnych, pomimo ograniczonych możliwości finansowych tych jednostek i ograniczonego dostępu do środków zewnętrznych. Dodatkowo, jednym z najistotniejszych utrudnień w podejmowaniu inwestycji generujących wysokie nakłady był brak możliwości wpisania tych zadań do Wieloletniego Planu Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń Wodociągowych i Urzędzeń Kanalizacyjnych dla miasta Stargard. Koszty zaplanowane w tym dokumencie podlegają uwzględnieniu w taryfach za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków dla Miasta (...) oraz poddawane są ocenie przez regulatora (...). Ujęcie w taryfie znacznych nakładów inwestycyjnych wpływa bezpośrednio na zwiększenie opłat taryfowych, na co nie było zgody regulatora. (...) Niezależnie od powyższego, w grudniu 2021 r. opracowano koncepcję dalszego zwiększenia retencji na oczyszczalni, która uwzględnia wybudowanie nowych obiektów oraz wykorzystanie istniejących. Ze względu na przywołane wcześniej trudności taryfowe, dalsze działania wstrzymano.*

(akta kontroli str. 579, 773-779)

Miasto podjęło kolejną próbę aplikowania o środki na ten cel 16 sierpnia 2023 r. Złożono wówczas wnioski o dofinansowanie w ramach Rządowego Programu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych (edycja ósma) na inwestycję „Budowa przepompowni nadmiarowej ścieków wraz z adaptacją obiektów kubaturowych i wykonaniem niezbędnych urządzeń na terenie oczyszczalni ścieków w Stargardzie”⁷⁹. Zadanie obejmowało budowę przepompowni nadmiarowej ścieków dopływających w pogodzie deszczowej do oczyszczalni ścieków, adaptację obiektów kubaturowych do gromadzenia tych ścieków wraz z niezbędnymi urządzeniami.

Ponadto w 2016 r. i 2019 r. Miasto uzyskało dofinansowanie odpowiednio: 897 417,56 zł na realizację projektu „Budowa sieci kanalizacji deszczowej grawitacyjno-łoczonej wraz z przepompownią wód deszczowych od ul. Lotników do rzeki Małej Iny przez ul. Główną w Stargardzie” i 799 999,99 zł na realizację projektu „Budowa kanalizacji deszczowej na odcinku od wiaduktu kolejowego, zlokalizowanego przy ul. Księcia Bogusława IV do odbiornika rzeki Iny w Stargardzie.

⁷⁹ Zakres projektu został dostosowany do aktualnych warunków naboru i możliwości finansowych wnioskodawcy. Kwota wniosku nie mogła przekroczyć 30 mln zł.

Celem zadania była dodatkowa ochrona wód rzeki Iny przed zanieczyszczeniami. Realizacja inwestycji przyczynić się miała do zminimalizowania zrzutów ścieków komunalnych do rzeki Iny podczas nawalnych lub długotrwałych opadów atmosferycznych. Bezpośrednim efektem zaplanowanego zadania miała być minimalizacja zanieczyszczenia rzeki Iny, co miało przyczynić się do ochrony fauny i flory, jak również poprawić bezpieczeństwo mieszkańców. Wniosek w zakresie inwestycji dotyczącej retencji został przyjęty do realizacji i 12 października 2023 r. została udostępniona promesa wstępna do 20 mln zł (podpisana 11 października 2023 r.⁸⁰). Prezydent 4 marca 2024 r. udzielił Spółce pełnomocnictwa do przygotowania i przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia w ramach pomocniczych działań zakupowych na zadanie „Budowa przepompowni nadwymiarowej ścieków wraz z adaptacją obiektów kubaturowych i wykonaniem niezbędnych urządzeń na terenie oczyszczalni ścieków w Stargardzie”. Spółka przygotowała Program Funkcjonalno-Użytkowy.

(akta kontroli str. 413-418, 776-778, 827-830)

6. Według przedłożonego w trakcie kontroli protokołu z okresowej kontroli pięcioletniej stanu technicznego obiektu budowlanego, w kontrolowanym okresie Miasto zapewniło przeprowadzenie 12 czerwca 2023 r. jednej kontroli, o której mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁸¹ sieci kanalizacji deszczowej wraz z przepompownią od ul. Lotników przez ul. Główną do rzeki Ina w Stargardzie. Kontrola została przeprowadzona przez osoby posiadające uprawnienia budowlane wymaganej specjalności, przed upływem pięciu lat od oddania sieci kanalizacji do użytkowania. Sporządzony protokół z okresowej kontroli pięcioletniej zawierał dane wymagane przepisami art. 62a ust. 2 ustawy Prawo budowlane. W protokole tym nie podano daty oddania obiektu budowlanego do użytku oraz rodzaju konstrukcji. Nie przeprowadzono pięcioletnich okresowych kontroli budowlanych pozostałych odcinków sieci kanalizacji deszczowej, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W protokole stwierdzono, że stan techniczny sieci jest dobry i we wnioskach końcowych wskazano, że instalacja kanalizacji deszczowej nadaje się do dalszego użytkowania. Nie wskazano nieprawidłowości ani robót remontowych do wykonania. Przeprowadzająca kontrolę zeznała: *W celu sporządzenia okresowej kontroli pięcioletniej, korzystałam z wiedzy, przy sporządzaniu protokołu rocznego oraz dodatkowo sprawdzałam przepompownię, pod kątem ewentualnego wystąpienia awarii na podstawie aparatury zamontowanej przy przepompowni. Dodatkowo przyjechałam sprawdzić stan wpustów, stan włazów i ewentualnych zapadłisk nawierzchni przy wpustach. Przy okresowych przeglądach dokonywałam wrywkowego sprawdzenia stanu czystości wpustów ulicznych i studni rewizyjnej przy użyciu dźwigienki, która pomagała mi podnieść klapę lub właz. Po otwarciu sprawdzałam czystość osadnika wpustu. Jeżeli nie było zanieczyszczeń w postaci piasku i mułu świadczyło to, że będzie prawidłowo pracował przy opadach deszczu (odbierał wodę). Jeżeli w studni rewizyjnej dno było czyste, to świadczyło to o tym, że kanał deszczowy jest drożny i odprowadza wody deszczowe. Po przejrzaniu sieci i przepompowni nie stwierdziłam zanieczyszczeń na sieci, to znaczy w studniach i wpustach, co świadczyło o drożności sieci i jej gotowości do prawidłowej pracy. Nie zauważyłam braków wpustów oraz płyt nastudziennych, które stanowiłyby zagrożenie dla użytkowników drogi, przepompownia w momencie kontroli pracowała prawidłowo. (...) sieć była sprawna.*

(akta kontroli str. 884-897, 926-929)

---

⁸⁰ Zgodnie z zasadami naboru, w terminie dziewięciu miesięcy od dnia udostępnienia wstępnej promesy w Aplikacji Polski Ład, jednostka zobowiązana jest ogłosić „skuteczne” postępowanie (skutkujące wyborem wykonawcy), co oznacza, że do 12 lipca 2024 r. Miasto zobowiązane jest złożyć oświadczenie o ogłoszeniu postępowania zakupowego.

⁸¹ Dz. U. z 2023 r. poz. 682, ze zm.; dalej: ustawa Prawo budowlane.

Okresową kontrolę pięcioletnią 12 czerwca 2023 r. wraz z Kierownikiem Referatu Inwestycji i Remontów przeprowadziła osoba pełniąca funkcję kierownika tej komórki organizacyjnej do 31 grudnia 2022 r., która od 1 stycznia 2023 r. nie była już zatrudniona w Urzędzie. Kierownik Referatu Inwestycji i Remontów zeznał: (...) *Kontrole budowlane są przeprowadzane przez osoby posiadające wymagane uprawnienia w danej specjalności. Ja mam uprawnienia ogólnobudowlane w specjalności konstrukcyjno-budowlanej i w tym zakresie brałem udział w przeprowadzeniu pięcioletniej kontroli budowlanej sieci kanalizacji deszczowej od ul. Lotników przez ul. Główną do rzeki Mała Ina w Stargardzie. Pani (...) która była wieloletnim pracownikiem Urzędu z dużym doświadczeniem w zakresie sieci kanalizacji deszczowej, uczestniczyła w tej kontroli w ramach pomocy przy tej inwestycji, gdyż miała najlepszą wiedzę o jej realizacji i w ramach pomocy mi we wdrożeniu w obowiązki kierownika referatu inwestycji i remontów (...) Nie była w tym zakresie zawierana z Panią (...) umowa cywilnoprawna.*

G.CH. w zeznaniach potwierdziła, że przeprowadziła ww. kontrolę oraz kontrolę roczną sieci kanalizacji deszczowej w 2023 r. Zeznała: (...) *znałam tę substancję budowlaną i posiadałam uprawnienia budowlane. Odchodząc z Urzędu wiedziałam, że osoba obejmująca moje miejsce pracy nie posiada jeszcze uprawnień. Przy pożegnaniu zadeklarowałam, że w 2023 r. wykonam jeszcze te przeglądy, pomimo zakończenia pracy w Urzędzie. To była moja dobra wola. Przeglądy wykonałam w ramach dobrej współpracy. Przeprowadzenie ich nie stanowiło dla mnie dużego obciążenia.*

(akta kontroli str. 926-928, 930, 1647-1650)

W sprawie zabezpieczenia interesów Miasta przy wykonywaniu prac przez byłego pracownika Urzędu Dyrektor MI wyjaśniła, że osoba ta posiada uprawnienia budowlane, które wiążą się z prawami i obowiązkami wynikającymi z ich przyznania, które zostały opisane w ustawie z dnia 15 grudnia 2000 r. o samorządach zawodowych architektów oraz inżynierów budownictwa⁸². W myśl art. 41 pkt 1 i 2 tej ustawy, członek izby jest obowiązany przestrzegać przy wykonywaniu czynności zawodowych obowiązujących przepisów oraz zasad wiedzy technicznej i przestrzegać zasad etyki zawodowej. Osoba ta była zrzeszona w samorządzie zawodowym i pełniła zawód zaufania publicznego. Powyższe okoliczności pozwoliły stwierdzić, że interes Miasta został zabezpieczony w sposób rzetelny i prawidłowy.

(akta kontroli str. 960-961)

Kontrole, o których mowa w art. 62 ust. 1 ustawy Prawo budowlane (z zastrzeżeniem ust. 5–6a), przeprowadzają osoby posiadające uprawnienia budowlane w odpowiedniej specjalności (art. 62 ust. 4). Oznacza to, że zobowiązany do zapewnienia przeprowadzenia kontroli podmiot określony w art. 61 ustawy Prawo budowlane, jeżeli nie dysponuje pracownikami posiadającymi takie uprawnienia w odpowiedniej specjalności⁸³, którym może powierzyć wykonywanie kontroli w ramach stosunku pracy, powinien zawrzeć odpowiednią umowę cywilnoprawną z osobą posiadającą wymagane kwalifikacje zawodowe, określającą m.in. zakres zleconych prac i odpowiedzialności za ich należyte wykonanie oraz uprawniającą do wykonywania prac na sieciach i innych obiektach kanalizacji deszczowej będących jego własnością. Możliwe jest również rozważenie rozszerzenia zakresu prac związanych z utrzymaniem sieci kanalizacji deszczowej, powierzonych do realizacji Wodom Miejskim.

(akta kontroli str. 885-897, 916-924, 930)

---

⁸² Dz. U. z 2023 r. poz. 551.

⁸³ W tym przypadku w specjalności instalacyjno-inżynierskiej w zakresie sieci i instalacji sanitarnych.

W czasie kontroli NIK przedłożono siedem protokołów z okresowej kontroli rocznej stanu technicznego instalacji kanalizacji deszczowej na terenie Miasta⁸⁴. We wszystkich protokołach wskazano, że stan techniczny kanalizacji deszczowej, separatorów ropopochodnych i zbiorników retencyjnych jest dobry i nie formułowano zaleceń do realizacji. W protokołach dotyczących kontroli przeprowadzonych w latach 2021-2023, tj. po wejściu w życie art. 62a ustawy Prawo budowlane nie określono kontrolowanych obiektów budowlanych w sposób umożliwiający ich identyfikację, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 898-924, 937-956, 1646-1650)

Nie dokonano aktualizacji ewidencji środków trwałych prowadzonej w Urzędzie w zakresie sprzedanych wraz z gruntem lub przebudowanych obiektów kanalizacyjnych. Zagadnienie to opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 865-867, 935-936, 1526-1535-1573, 1652-1658)

Czynności związane z utrzymaniem urządzeń wodnych oraz wykonywanie badań wód opadowych Miasto powierzało Spółce w umowach opisanych w punkcie 1 niniejszego wystąpienia. Dyrektor MI wyjaśniła, że: *Spółka (...) wykonywała badania w zakresie zawiesiny ogólnej i substancji ropopochodnych przy wskazanych odbiornikach oraz czyszczenie i bieżącą konserwację sieci kanalizacji deszczowej, zgodnie ze wskazaniem w umowach na obsługę tej sieci. Czynności te wynikały z zobowiązań udzielonych Gminie Miasto Stargard w pozwoleniach wodnoprawnych. Kopie pozwoleń wodnoprawnych WI przekazywał Spółce (...) drogą elektroniczną lub osobiście. Skany decyzji w latach 2016-2018 zostały przesłane (...) drogą elektroniczną. Spółka miała przeprowadzać raz do roku analizy wód opadowych lub roztopowych w zakresie zawiesiny ogólnej i substancji ropopochodnych, zgodnie z wytycznymi wskazanymi w pozwoleniach wodnoprawnych (...). Wyniki badań były przesyłane drogą elektroniczną lub dostarczane osobiście do Urzędu (...) w roku 2023 Spółka (...) przekazała wyniki badań wód opadowych lub roztopowych, w których było przekroczenie parametru zawiesiny ogólnej w pobranych próbkach. Zostało zaleczone Spółce czyszczenie separatorów na sieci kanalizacji deszczowej oraz ponowne przeprowadzenie badań wód opadowych. Powtórne badania wykazały spełnienie warunku wartości zanieczyszczeń w odprowadzanych wodach (...).*

(akta kontroli str. 1711-1712)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Prowadzona w WGKiOŚ w latach 2021-2023 ewidencja zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków nie zawierała kompletnych i aktualnych danych. W Urzędzie nie prowadzono bieżącej analizy oraz nie weryfikowano posiadanych informacji, co mogło mieć wpływ na rzetelność tej ewidencji.

Zgodnie z art. 3 ust. 3 pkt 1-2 ucpg, gminy zobowiązane są do prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania oraz kontroli częstotliwości i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych. Według art. 3 ust. 3 pkt 4 ww. ustawy, który wszedł w życie 1 stycznia 2023 r.⁸⁵, gminy zobowiązane zostały do prowadzenia ewidencji, w formie umożliwiającej przekazywanie informacji w postaci elektronicznej aktualnych informacji wskazanych w ust. 5 tego artykułu, tj. m.in. o liczbie zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gmin.

⁸⁴ Z 29 maja 2017 r., 28 maja 2018 r., 27 maja 2019 r., 25 maja 2020 r., 25 maja 2021 r., 24 maja 2022 r. oraz 24 maja 2023 r. Kontrole przeprowadziła osoba posiadająca uprawnienia budowlane wymaganej specjalności. Artykuł 62 ust. 2 pkt 2 lit. b ustawy Prawo budowlane zwalnia z obowiązku wykonywania kontroli, o której mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a (kontrole coroczne) właścicieli i zarządców obiektów budowlanych wymienionych w art. 29 ust. 1 i ust. 2, m.in. sieci kanalizacyjnych, pomimo tego kontrole zostały przeprowadzone.

⁸⁵ Dodany przez art. 2 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy - Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1549, ze zm.), dalej: ustawa z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy - Prawo wodne.

W ewidencji prowadzonej przez WGKiOŚ w latach 2021-2023 ujęte były 54 zbiorniki bezodpływowe oraz osiem przydomowych oczyszczalni ścieków, natomiast według informacji otrzymanych w trakcie kontroli NIK od Wód Miejskich⁸⁶ liczba zbiorników bezodpływowych lub przydomowych oczyszczalni ścieków z terenu Miasta, z których przyjęto nieczystości ciekłe do punktu zlewnego wynosiła: 108 w 2021 r., 183 w 2022 r. i 133 w 2023 r. Ponadto wg ww. informacji 16 nieruchomości położonych przy ulicach: Dalekiej (1), Juliana Ursyna Niemcewicza (2), Nowowiejskiej (6), Marszałka Józefa Piłsudskiego (1), Władysława Reymonta (2), Spółdzielczej (1), Jana Śniadeckiego (2) oraz Wiejskiej (1), pomimo że zostały podłączone do kanalizacji sanitarnej, nadal znajdowały się w ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków Urzędu.

W latach 2021-2023 w ww. ewidencji nie wykazano ponadto bezodpływowego zbiornika na nieczystości ciekłe na nowozabudowanej nieruchomości przy ul. Morskiej.

Do aktualizacji prowadzonej ewidencji nie wykorzystano danych zawartych w kwartalnych sprawozdaniach przekazywanych przez podmioty posiadające zezwolenia na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych. Analiza sprawozdań za IV kwartał 2023 r. wykazała że w ewidencji nie ujęto ośmiu zbiorników bezodpływowych zlokalizowanych przy ulicach: Morskiej (3); Podleśnej (1); Zakole (2); Sikorskiego (1)⁸⁷; Klonowej (1).

(akta kontroli str. 822-826, 1138-1152, 1414-1486, 1921-1925, 2035-2051)

Dyrektor WGKiOŚ wyjaśnił, że sprawozdania nie były poddawane szczegółowej weryfikacji. Oceniane były przez pracownika w zakresie: terminu ich złożenia i ewentualnych braków formalnych. Część wskazanych przez przedsiębiorców adresów nieruchomości została uwzględniona w ewidencji zaktualizowanej 6 marca 2024 r. Pozostałe adresy nieruchomości w ewidencji nadal wymagają weryfikacji i aktualizacji, ponieważ jak wykazały przeprowadzone analizy dane podawane przez przedsiębiorców, informacje uzyskiwane od właścicieli nieruchomości, dane Spółki oraz będące w dyspozycji Urzędu nie są spójne m.in. ze względu na pomyłki w adresach, czy podawanie lokalizacji przenośnych toalet typu Toi-Toi. Ujednoczeniu danych nie sprzyjają również: brak zintegrowanego systemu wymiany danych pomiędzy urzędami gmin, Spółką zarządzającą stacją zlewną i przedsiębiorstwami asenizacyjnymi; brak przepisów ustawowych normujących i ujednoczających formularze danych sprawozdawczych przedsiębiorstw oraz regulujących zasady przekazywania danych ze stacji zlewniej do gmin, a także ograniczone możliwości organizacyjne, w zakresie zebrania danych od różnych podmiotów, ich weryfikacja, porównanie i wprowadzenie do danej ewidencji. W miarę możliwości organizacyjnych (rotacja pracowników i działania bieżące Urzędu) pozostałe adresy zostaną zweryfikowane podczas zaplanowanych kontroli, a nieruchomość przy ul. Klonowej, jak i inne brakujące zostaną wprowadzone do ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków w momencie jej aktualizacji.

(akta kontroli str. 1717-1719)

Zastępca Dyrektora WGKiOŚ w sprawie sposobu zapewniania w latach 2021-2023 kompletności ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków wyjaśniła: *na stronie internetowej, BIP i w aktualnościach proszono mieszkańców o składanie kart informacyjnych na temat sposobu zagospodarowywania ścieków komunalnych. Wykaz poddawany jest weryfikacji przy okazji realizacji Przeglądów Aglomeracji, na podstawie przyjmowanych Kart Informacyjnych od mieszkańców czy uzyskiwanych sprawozdań od podmiotów opróżniających nieczystości ciekłe czy osady z przydomowych oczyszczalni. Opracowaliśmy karty weryfikacyjne „przypisane” danej osobie fizycznej wpisanej do ewidencji. (...) Przyjęta forma informacji sprawdziła się przy innych w ten sposób*

⁸⁶ Na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit f. ustawy o NIK.

⁸⁷ Zbiorniki przy ul. Morskiej; Podleśnej; Zakole i Sikorskiego ujęto w ewidencji zaktualizowanej 6 marca 2024 r. w trakcie kontroli NIK.

przekazywanych informacjach w latach 2020-2023, w tym np. przekazywanych mieszkańcom formularzach wypełnienia zgłoszeń do CEEB, czy skorzystania z Programu Antysmogowego. Panująca w latach 2020-2021 Pandemia nie sprzyjała bezpośrednim kontaktom. Szereg informacji przekazywanych było właśnie w wersji elektronicznej. (...) Dodatkowo papierowe wersje dokumentów do wypełnienia są stale dostępne w Punkcie Obsługi Klienta. (...).

(akta kontroli str. 1008-1012, 1369-1371)

W ewidencji zaktualizowanej 6 marca 2024 r. w trakcie kontroli NIK ujęte były 54 zbiorniki bezodpływowe i osiem przydomowych oczyszczalni ścieków⁸⁸.

(akta kontroli str. 1376, 1380,-1486)

W ocenie NIK przyjęty w latach 2021-2023 sposób aktualizacji ewidencji w oparciu o zgłoszenia mieszkańców, co wykazały przeprowadzone badania, nie był skuteczny. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że uwzględniając cel prowadzenia ww. ewidencji, którym jest m.in. kontrola częstotliwości ich opróżniania oraz kontrola częstotliwości i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych, istnieje ryzyko, że mieszkańcy oraz inne podmioty nie będą zainteresowane informowaniem Miasta o posiadanych zbiornikach bezodpływowych lub przydomowych oczyszczalniach ścieków. Natomiast ostatni przegląd aglomeracji zakończono 13 kwietnia 2021 r. Niekompletna ewidencja skutkowała także brakiem możliwości rzetelnej realizacji celu, dla którego winna być prowadzona, tj. objęcia kontrolami wszystkich zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Miasta.

W celu weryfikacji i aktualizacji ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków nie wykorzystywano także w pełni posiadanych informacji. Pismem z 9 lipca 2021 r. znak: TK-II.7021.65.2021.3 w odpowiedzi na zapytanie H.B dot. możliwości podłączenia do sieci kanalizacyjnej oraz gazowej nieruchomości położonej przy ul. Na Grobli w Stargardzie, UM poinformował, iż Wody Miejskie nie przewidują w latach 2022-2024 rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej w ulicy Na Grobli, pouczając jednocześnie o treści art. 5 ust. 1 pkt 2 ucpg. Jednocześnie budynek przy ul. Grobli nie widniał w latach 2021-2023 w ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Według wyjaśnień Zastępcy Dyrektora WGKiOŚ właściciel nieruchomości został wezwany do przedłożenia dokumentów w zakresie umowy oraz potwierdzenia opróżniania zbiornika 30 stycznia 2024 r.

(akta kontroli str. 1122, 1138-1152, 1376, 1380)

W ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków prowadzonej w Urzędzie nie były ujęte dwie przydomowe oczyszczalnie ścieków przy ul. Grunwaldzkiej i ul. Władysława Reymonta, wskazane w informacji uzyskanej przez NIK⁸⁹ ze Spółki, na podstawie oświadczeń firm asenizacyjnych, a pod adresem ul. Szosa Maszewska w ewidencji Urzędu widniał zbiornik bezodpływowy.

(akta kontroli str. 858-861, 1141, 1486)

Zastępca Dyrektora WGKiOŚ wyjaśniając rozbieżności pomiędzy liczbą ujętych w prowadzonej w UM w latach 2021-2023 ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków a przekazanymi NIK przez Wody Miejskie w toku kontroli danymi o zbiornikach bezodpływowych i przydomowych oczyszczalniach z terenu Miasta, z których odebrano ścieki na stacji zlewnej wskazała: (...) *UM nie dysponował danymi, jakie otrzymał NIK od Wód Miejskich, natomiast dane wpisywane przez podmioty w sprawozdaniach były niepełne lub błędne. Od grudnia 2023 r. rozpoczęto procedury kontrolne i weryfikacji danych.*

⁸⁸ Po usunięciu w ramach aktualizacji części danych i dodaniu nowych, nie uległa zmianie ogółem liczba zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków ujęta w ewidencji.

⁸⁹ Na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit f ustawy o NIK.

Wyniki weryfikacji lub ewentualnej kontroli służą do aktualizacji danych prowadzonych przez Miasto (wykaz prowadzony przez WGKIOŚ). (...) Nieruchomość przy ul. Podmiejskiej (...) została omyłkowo pominięta. (...) zostanie wprowadzona do ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków w momencie jej aktualizacji.

(akta kontroli str. 1924-1925, 1957-1959)

Dyrektor WGKIOŚ wyjaśnił: Analiza sprawozdań czy ewidencji będących w posiadaniu UM oraz otrzymanych od Spółki (...) (np. dot. nieruchomości podłączonych do sieci wodnej) dokonana na potrzeby opracowania wyjaśnień do kontroli NIK realizowanej od stycznia br. pokazuje, że najlepszymi danymi i najbardziej wiarygodnymi na dzień dzisiejszy to są dane pozyskane od samych mieszkańców. Punktem wyjścia są posiadane ewidencje, jednak wymagają one szczegółowej weryfikacji (...). Na terenie oczyszczalni (...) w celu przyjmowania nieczystości ciekłych z nieruchomości nieskanalizowanych została uruchomiona automatyczna stacja zlewna z rejestracją dostawców i komputerowym pomiarem danych. Stacja umożliwia określenie m.in. identyfikacji podmiotu dokonującego zrzutu, ilości i parametrów dostarczanych ścieków oraz z jakiej nieruchomości. Prowadzona przez Wody Miejskie ewidencja powstała na podstawie wydruku z danych wprowadzanych przez przedsiębiorców dokonujących zrzutu. Jak wykazano wyżej zdarzają się tu błędy. Na podstawie prowadzonych od końca 2023 r. kontroli, następuje weryfikacja i bieżąca aktualizacja ewidencji bezodpływowych zbiorników czy przydomowych oczyszczalni ścieków. (...) Wymienione adresy nieruchomości nie widnieją w sprawozdaniach przedsiębiorców odbierających ścieki (...) Wobec powyższego niezwłocznie zaktualizowano plan kontroli i 29 marca 2024 r., wezwano właścicieli wskazanych nieruchomości do przedłożenia w UM stosownych dokumentów i informacji w sprawie. Tak więc przedmiotowe adresy są w trakcie weryfikacji.

(akta kontroli str. 1809-1810, 1813)

NIK wskazuje, iż zadaniem Miasta jest prowadzenie aktualnej i pełnej ewidencji oraz jej weryfikacja. Czynności te powinny mieć charakter ciągły i bieżący oraz być prowadzone z wykorzystaniem wszystkich dostępnych źródeł informacji, a nie ograniczać się do okresowych przeglądów aglomeracji lub działań kontrolnych, które powinny być prowadzone co najmniej raz na dwa lata.

2. Miasto nie prowadziło w formie umożliwiającej przekazywanie informacji w postaci elektronicznej, ewidencji aktualnych informacji, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 4 z związku z ust. 5 pkt 5, 7 i 9 ucpg, pomimo takiego obowiązku określonego w art. 3 ust. 3 pkt 4 ucpg, który wszedł w życie 1 stycznia 2023 r.⁹⁰

W Urzędzie w ww. formie nie gromadzono:

a) informacji wskazanych w art. 3 ust. 5 pkt 5 ucpg tj. dot. częstotliwości opróżniania zbiornika bezodpływowego lub osadnika w instalacji przydomowej oczyszczalni ścieków, o której mowa w art. 4 ust. 2 pkt 3 tej ustawy.

Karty informacyjne składane przez właścicieli nieruchomości z terenu Miasta¹, do WGKIOŚ miały ograniczony walor informacyjny. W trakcie kontroli NIK przedłożono jedynie osiem takich kart, w tym dwie dot. przydomowych oczyszczalni ścieków i sześć dot. zbiorników bezodpływowych. Urząd nie dysponował informacjami dotyczącymi częstotliwości opróżniania zbiornika bezodpływowego lub osadnika w instalacji przydomowej oczyszczalni ścieków dla pozostałych 54 zbiorników i oczyszczalni¹ (w tym sześciu osadników oczyszczalni przydomowych i 48 zbiorników). Stworzona 20 marca 2024 r. ewidencja zawierała jedynie szczytkowe dane (dla siedmiu podmiotów) dot. częstotliwości opróżniania zbiornika bezodpływowego lub osadnika w instalacji przydomowej oczyszczalni ścieków.

b) danych wskazanych w art. 3 ust. 3 pkt 4 w zw. z art. 3 ust. 5 pkt 7 ucpg dotyczących ilości wody pobranej przez użytkowników niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej.

⁹⁰ Dodany przez art. 2 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy - Prawo wodne.

Ewidencji takiej nie przedstawiono w trakcie oględzin przeprowadzonych 19 lutego 2024 r.

Ponadto wykaz obejmujący liczbę przeprowadzonych kontroli dokumentów, o których mowa w art. 6 ust. 5a ucpg, wymagany przepisami art. 3 ust. 3 pkt 4 w zw. z art. 3 ust. 5 pkt 9 ucpg sporządzono dopiero w czasie kontroli NIK, nie zawierał on jednak informacji o wynikach tych kontroli.

(akta kontroli str. 1009, 1138-1152, 1370, 1375-1413, 1832-1833, 1838, 1845, 1921-1923)

Wyjaśniając przyczyny braku przyjęcia formy ewidencji wskazanej przez ustawodawcę i zastąpienie jej gromadzeniem opisanych wyżej kart, braku zebrania pełnych danych, oraz czy zebrane dane były poddawane weryfikacji przez UM, Dyrektor WGKiOŚ podał: *Pierwsze karty informacyjne zostały wypełnione w 2024 r. Na podstawie zapisów ustawy została stworzona 20 marca 2024 r. przedmiotowa ewidencja. Będzie ona przedmiotem weryfikacji i uzupełnień na podstawie otrzymywanych danych, w tym prowadzonych kontroli. Dane z ewidencji wykorzystane zostaną do przedmiotowego sprawozdania (termin jego wysłania do 30 kwietnia br.). Tak więc uzupełnienie danych i stworzenie ewidencji nastąpi niezwłocznie po zebraniu danych od pozostałych właścicieli przydomowych oczyszczalni i zbiorników bezodpływowych. Ze względów organizacyjnych i konieczności załatwiania terminowych spraw będących w kompetencjach Wydziału nie było możliwości organizacyjnych sporządzenia przedmiotowej ewidencji niezwłocznie po uzupełnieniu danych w kartach informacyjnych.*

(akta kontroli str. 1832-1833, 1838)

Dyrektor WGKiOŚ odnosząc się⁹¹ do kwestii braku przedstawienia w toku oględzin 19 lutego 2024 r. ewidencji zawierającej dane: o ilości wody pobranej przez użytkowników niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej oraz liczbę przeprowadzonych kontroli dokumentów, o których mowa w art. 6 ust. 5a ucpg wraz z wynikami tych kontroli wyjaśnił, iż dane dot. ilości wody uzyskiwane są od Wód Miejskich na wniosek Gminy. Zgodnie z art. 3 ust. 5 ucpg dane za 2023 r. zostaną pozyskane i wykazane w sprawozdaniu w terminie do 30 kwietnia 2024 r. Ponadto Dyrektor przedłożył wraz z wyjaśnieniami wykaz obejmujący liczbę przeprowadzonych kontroli dokumentów, o których mowa w art. 6 ust. 5a ucpg, nie zawierał on jednak informacji o wynikach tych kontroli.

(akta kontroli str. 1375-1378, 1393)

NIK wskazuje, że art. 3 ust. 3 pkt 4 ucpg wszedł w życie 1 stycznia 2023 r. i termin dotyczący obowiązku prowadzenia ewidencji zawierających aktualne informacje, o których mowa w art. 3 ust. 5 tej ustawy nie jest zbieżny z terminem na złożenie sprawozdania, o którym mowa w art. 3 ust. 6 ucpg.

W odpowiedzi na wezwanie NIK do przedłożenia protokołów z kontroli lub innej dokumentacji potwierdzającej wyniki kontroli w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, Zastępca Dyrektora WGKiOŚ wyjaśniła⁹²: *nie ma jeszcze końcowych protokołów kontroli będących wynikiem wezwań opracowanych w grudniu 2023 r. Ze względów organizacyjnych, w tym fakt, że miesiąc styczeń jest miesiącem sprawozdań, rozliczeń itp. nie było możliwe odłożenie spraw wymagających terminowości czy zobowiązań finansowych na później. Aktualnie zatrudniona osoba na stanowisku dot. zagadnień wodnych – nie ma długiego stażu, a w szczególności w Urzędzie Miejskim. Bazuje na doświadczeniu z poprzedniego miejsca zatrudnienia i wymaga więcej czasu na pozyskiwanie dokumentów, zapoznanie się z zagadnieniami, których sama nie stworzyła. Trwają wyjaśnienia telefoniczne. Wysłane zostały dalsze wezwania do przedłożenia*

⁹¹ Pismo z 11 marca 2024 r.

⁹² Pismo z 8 lutego 2024 r. Żądanych dokumentów nie przedstawiono do zakończenia czynności kontrolnych.

dokumentów oraz w sytuacjach wątpliwych poproszona Straż Miejska o kontrolę w terenie. Nie ma jeszcze wyników, bo przedmiotowa kontrola jest w toku.

(akta kontroli str. 1009, 1370)

3. W latach 2021-2023 (do grudnia) nie był sprawowany rzetelny i skuteczny nadzór nad opróżnianiem zbiorników bezodpływowych oraz osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków.

Według art. 9u ust.1 ucpg prezydent sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów tej ustawy. Zgodnie z art. 5 ust. 6 ww. ustawy prezydent sprawuje nadzór nad m.in. gromadzeniem nieczystości ciekłych w zbiornikach bezodpływowych lub osadnikach w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków (art. 5 ust. 1 pkt 3a) oraz pozbywaniem się zebranych na terenie nieruchomości odpadów komunalnych oraz nieczystości ciekłych w sposób zgodny z przepisami ustawy i przepisami odrębnymi (art. 5 ust. 1 pkt 3b). W myśl przepisów art. 6 ust. 5 aa⁹³ ucpg prezydent jest obowiązany prowadzić kontrolę, o której mowa w ust. 5a tej ustawy⁹⁴, co najmniej raz na dwa lata zgodnie z planem kontroli, określającym co najmniej wykaz podmiotów podlegających kontroli w okresie kontrolowanym. Zgodnie z treścią art. 6 ust. 6 ucpg, gmina jest obowiązana zorganizować odbieranie odpadów komunalnych oraz opróżnianie zbiorników bezodpływowych i osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków w przypadku właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umów, o których mowa w ust. 1.

Stwierdzono, że w latach 2021-2023 nie prowadzono kontroli w zakresie funkcjonowania przydomowych oczyszczalni ścieków oraz utrzymania i opróżniania zbiorników bezodpływowych. Dopiero w grudniu 2023 r. Miasto opracowało plan kontroli opróżniania zbiorników bezodpływowych oraz osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków, o którym mowa art. 6 ust. 5aa ucpg, Plan ten 26 stycznia 2024 r został zaktualizowany

Rozpoczęcie czynności kontrolnych dopiero w grudniu 2023 r. przyczyniło się do nieorganizowania przez Miasto w latach 2021-2023 opróżniania zbiorników bezodpływowych i osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków w przypadku właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli stosownych umów i nie udokumentowali opróżniania szamb i osadników przydomowych oczyszczalni ścieków. Dokumentacja z części przeprowadzonych kontroli wykazała, że właściciele nieruchomości nie realizowali obowiązków dotyczących zawarcia umów na opróżnianie zbiorników bezodpływowych oraz ich należytego utrzymania i opróżniania.

(akta kontroli str. 78-82, 568-570, 1393-1413, 1832-1836, 1838, 1841-1843)

Dyrektor WGKiOŚ w przedmiocie nadzoru nad funkcjonowaniem przydomowych oczyszczalni ścieków oraz utrzymaniem i opróżnianiem zbiorników bezodpływowych wyjaśnił: *W latach 2021-2023 brak było interwencji w zakresie niekontrolowanego pozbywania się nieczystości ciekłych gromadzonych w zbiornikach bezodpływowych. W przypadku, gdyby wystąpiły interwencje związane z zapobieganiem niekontrolowanemu pozbywaniu się nieczystości ciekłych gromadzonych w zbiornikach bezodpływowych, w pierwszej kolejności kierowani są funkcjonariusze Straży Miejskiej (...) W kontrolowanym okresie Straż Miejska nie odnotowała interwencji dot. nieruchomości i nie podejmowała kontroli w tym zakresie. W 2023 roku WGKiOŚ rozpoczął kontrolę nieruchomości w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Kontrola jest w trakcie realizacji. W przypadku ujawnienia nieprawidłowości zostanie przeprowadzona kontrola przy udziale Straży Miejskiej wobec właściciela danej nieruchomości. Wyniki kontroli będą podstawą do wszczęcia postępowania administracyjnego. (...)*

⁹³ Wejście w życie 9 sierpnia 2022 r.

⁹⁴ Prezydent kontroluje: 1) posiadanie umów, o których mowa w ust. 1; 2) zgodność postanowień umów, o których mowa w ust. 1 pkt 2, z wymaganiami określonymi w regulaminie oraz ze sposobem określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 4a ust. 1; 3) dowody uiszczenia opłat za usługi, o których mowa w ust. 1, lub inny sposób udokumentowania wykonania obowiązków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3b.

Dodatkowo kilkakrotnie informowano mieszkańców w aktualnościach na stronie miasta BIP i innych źródłach o prowadzonej weryfikacji kontrolnej z prośbą o złożenie karty informacyjnej w ramach funkcjonowania i opróżniania przydomowych oczyszczalni i zbiorników bezodpływowych. (...)

(akta kontroli str. 78-82, 215-216, 568-570)

W latach 2021-2023 Urząd tylko trzykrotnie (1 grudnia 2022 r., 6 marca 2023 r. oraz 12 grudnia 2023 r.) poinformował mieszkańców za pomocą kanałów internetowych (np. w aktualnościach na stronie internetowej Miasta BIP) o prowadzonej weryfikacji kontrolnej i konieczności złożenia w związku z tym karty informacyjnej dotyczącej funkcjonowania i opróżniania przydomowych oczyszczalni i zbiorników bezodpływowych. Za okres od stycznia 2021 r. do 30 listopada 2022 r. nie przedstawiono żadnej dokumentacji potwierdzającej prowadzenie takich działań.

(akta kontroli str. 215-222)

Zastępca Dyrektora WGKiOŚ wyjaśniła: *Prowadzone były wstępne założenia organizacyjne do kontroli, jednak od 2022 r. Następnie zmiany personalne na tym stanowisku oraz inne obowiązki uniemożliwiły ich kontynuację. Mając jednak na względzie obowiązek sprawozdawczy Miasta do końca kwietnia 2024 r. – pierwsze działania kontrolne rozpoczęto w grudniu 2023 r. Kontrole są w toku. Co najmniej do końca maja 2024 r. nie zakładamy zmian personalnych na stanowisku z zakresu gospodarki wodnej – co gwarantuje płynność i systematyczność kontroli, bez względu na ostateczną jego formę, czy korespondencyjną (jak to zostało rozpoczęte), czy indywidualną (zapraszając dane osoby do urzędu), czy poprzez wsparcie w postaci spotkań. (...). Ponadto wskazała, iż nie ma jeszcze końcowych protokołów kontroli będących wynikiem wezwań opracowanych w grudniu 2023 r. Trwają wyjaśnienia telefoniczne. Wysłane zostały dalsze wezwania do przedłożenia dokumentów oraz w sytuacjach wątpliwych poproszona jest Straż Miejska o kontrolę w terenie. Nie ma jeszcze ostatecznych wyników, bo kontrole są w toku.*

(akta kontroli str. 1369-1371)

Ustalenia kontroli przeprowadzonych w I kwartale 2024 r. świadczą o potrzebie wzmocnienia i intensyfikacji nadzoru nad funkcjonowaniem przydomowych oczyszczalni ścieków oraz utrzymaniem i opróżnianiem zbiorników bezodpływowych. Analiza ośmiu zebranych przez WGKiOŚ kart informacyjnych⁹⁵ wypełnionych przez mieszkańców nieruchomości położonych na terenie Miasta (w tym dwóch dot. przydomowych oczyszczalni ścieków i sześciu dot. zbiorników bezodpływowych) wykazała m.in., iż:

- na skutek czynności kontrolnych ujawniono dwie przydomowe oczyszczalnie ścieków (przy ul. Dębowej i Dalekiej⁹⁶) oraz jeden zbiornik bezodpływowy (ul. Dębowa), które nie były ujęte w ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków w latach 2021-2023 (zbiornik bezodpływowy został ujęty dopiero w ewidencji zaktualizowanej 6 marca 2024 r. chociaż w latach 2021-2023 odbiór nieczystości ciekłych z nieruchomości wyposażonej w zbiornik przez firmę asenizacyjną miał miejsce - wg informacji Wód Miejskich - osiem razy tj.: 4 listopada 2022 r., 23 grudnia 2022 r., 6 kwietnia 2023 r., 1 czerwca 2023 r., 28 lipca 2023 r., 6 września 2023 r., 19 października 2023 r., 19 grudnia 2023 r.);
- WGKiOŚ nie miał wiedzy⁹⁷ co do sposobu pozbywania się ścieków przez jednego z właścicieli nieruchomości położonej przy ul. Gdyńskiej, tj. przed podpisaniem przez niego w 2024 r. umowy z Wodami Miejskimi na ich odprowadzanie. Z karty weryfikacji Nr 10/2024 wynikało, iż nieruchomość podłączona jest do sieci kanalizacyjnej, a umowa na odprowadzanie ścieków została podpisana z Wodami Miejskimi w 2024 r. Dyrektor WGKiOŚ wyjaśnił: *Właściciel nieruchomości*

⁹⁵ Przedłożonych NIK pismem z 11 marca 2024 r.

⁹⁶ Według informacji Wód Miejskich udzielonej w trybie art. 29 ustawy o NIK, nieruchomość dysponuje możliwością podłączenia do sieci kanalizacyjnej.

⁹⁷ Na 20 marca 2024 r., tj. dzień udzielenia wyjaśnień.

poinformował, że od kilkunastu lat podłączony był do sieci kanalizacyjnej. Sprawa weryfikowana jest w Spółce Wody Miejskie;

- z protokołu kontroli⁹⁸ nr z 6 lutego 2024 r. dot. nieruchomości przy ul. Drzymały wynikało, iż nieruchomość ta od grudnia 2023 r. podłączona jest do sieci kanalizacyjnej (formalności z tym związane są w toku). Wyjaśniając, dlaczego - skoro na moment kontroli nie podpisano umowy na odprowadzanie ścieków - nie ustalono w jaki sposób podmiot pozbywał się ścieków od grudnia 2023 r. do 6 lutego 2024 r. oraz w jaki sposób czynił to przed przyłączeniem nieruchomości do sieci, Dyrektor WGKiOŚ podał: *Do dnia pisania wyjaśnień⁹⁹ nie ustalono w jaki sposób podmiot pozbywał się ścieków przed przyłączeniem nieruchomości do sieci.* (akta kontroli str. 1141-1143, 1378, 1381-1391, 1486, 1832-1836, 1842, 2035-2037, 2041, 2047)

4. W Mieście nieskutecznie sprawowano nadzór nad realizacją przez właścicieli nieruchomości obowiązku podłączenia do kanalizacji sanitarnej.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 2 ucpg właściciele nieruchomości mają obowiązek przyłączenia nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej. Nadzór nad realizacją obowiązku określonego w ust. 1 sprawuje prezydent (art. 5 ust. 6 ucpg). W przypadku stwierdzenia niewykonania ww. obowiązku prezydent, zgodnie z dyspozycją określoną w art. 5 ust. 7 ucpg powinien wydać decyzję nakazującą wykonanie tego obowiązku. W myśl przepisów art. 5 ust. 9 ucpg wykonywanie decyzji, o której mowa w ust. 7, podlega egzekucji w trybie przepisów ustawy z 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji¹⁰⁰. Według informacji przekazanych w trakcie kontroli przez Wody Miejskie w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK, właściciele 53 nieruchomości z terenu Miasta nie podłączyli się do wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej, pomimo istnienia technicznych możliwości takiego podłączenia. (akta kontroli str. 2119-2122)

Dyrektor WGKiOŚ wyjaśnił: *Nie stwierdzono przypadków niepodłączenia nieruchomości wyposażonej w zbiornik bezodpływowy do kanalizacji sanitarnej w omawianym okresie. Jeżeli zostaną stwierdzone takie przypadki, zostaną podjęte działania w celu zobowiązania właściciela nieruchomości do przyłączenia nieruchomości do sieci kanalizacyjnej. (...) Dla terenu Miasta w ok. 40%-50% obowiązują plany zagospodarowania przestrzennego, w których stosowane są zapisy nakazujące obowiązek podłączenia do sieci. Wynikają one m.in. z obowiązujących stref ochrony pośredniej i bezpośredniej wód. W sprawie skonkretyzowania na czym polegały działania podejmowane przez WGKiOŚ w latach 2021-2023 w celu weryfikacji obowiązku podłączenia nieruchomości do kanalizacji sanitarnej, a jeśli działań takich nie podejmowano – wyjaśnienie przyczyn, Zastępca Dyrektora WGKiOŚ wyjaśniła: (...) W przedmiotowym okresie zakres realizowanych zadań, zmiany personalne na stanowisku ds. wodnych, z jednoczesnym brakiem zgłoszeń był powodem braku dodatkowych działań, w tym w celu weryfikacji podłączenia nieruchomości do kanalizacji sanitarnej. (...)*

Dyrektor WGKiOŚ w sprawie nadzoru sprawowanego przez Prezydenta Miasta nad obowiązkiem podłączenia nieruchomości do kanalizacji sanitarnej określonym w art. 5 ust. 1 pkt 2 ucpg wyjaśnił: *Pozyskany z Wód Miejskich wykaz jest materiałem roboczym, niezbędnym do wykorzystania przy kolejnych planach kontroli właścicieli nieruchomości w zakresie sposobu pozbywania się nieczystości ciekłych. (...) Materiał roboczy nie został jeszcze w całości zweryfikowany, jest w trakcie. Wyniki weryfikacji lub ewentualnej kontroli służą do aktualizacji danych (...). W przypadku ujawnienia nieruchomości, dla których właściciel zobowiązany jest do przyłączenia nieruchomości do sieci kanalizacyjnej – zostaną podjęte stosowne działania.* (akta kontroli str. 569, 1119, 1964)

⁹⁸ Realizowana przez Straż Miejską.

⁹⁹ Tj. 20 marca 2024 r.

¹⁰⁰ Dz. U. z 2023 r. poz. 2505, ze zm.

NIK zwraca uwagę, iż czynności weryfikacyjne powinny być wykonywane na bieżąco w oparciu o dostępne zasoby informacyjne. Nadzór nad obowiązkiem podłączenia nieruchomości do kanalizacji sanitarnej jest odrębnym zadaniem i nie może być uzależniany wyłącznie od wyników prowadzonych obecnie lub w przyszłości kontroli w oparciu o plan, o którym mowa w art. 6 ust. 5aa ucpg. Brak działań na rzecz podłączenia nieruchomości do sieci kanalizacji sanitarnej wybudowanej przez Spółkę, wpływa na efektywność jej wykorzystania.

5. Miasto nie udzieliło ZWIOŚ pisemnej odpowiedzi o podjętych działaniach w związku z otrzymaną informacją o wynikach kontroli przeprowadzonej przez WIOŚ w Spółce. O informację taką ZWIOŚ wystąpił na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska w piśmie z 28 lipca 2023 r.¹⁰¹

Udzielający wyjaśnień z upoważnienia Prezydenta Dyrektor WGKiOŚ stwierdził, że nie udzielono odpowiedzi, ponieważ nie stwierdzono, aby z obowiązujących przepisów albo udzielonego zezwolenia wynikały kompetencje Prezydenta do przeprowadzenia odrębnych kontroli wykraczających swoim zakresem poza kontrole jakie przeprowadzał WIOŚ. Także analizy sprawozdań do udzielonego zezwolenia na zbiorowe zaopatrzenie w wodę oraz zbiorowe odprowadzanie ścieków przez Prezydenta nie wykazywały takich potrzeb. Wyjaśnił także, że: *Dodatkowo, analizując odstęp czasowy między wpływem do Urzędu (...) pisma WIOŚ (28 lipca 2023 r.), a zorganizowanym na dzień 18 sierpnia 2023 r. spotkaniem z udziałem m.in. przedstawicieli WIOŚ w Szczecinie i Spółki (...) wszelkie zagadnienia i wątpliwości zawarte w piśmie WIOŚ zostały omówione na tym spotkaniu. W szczególności, na spotkaniu była możliwość podzielenia się wszystkimi informacjami i ustaleniami. Informacje te omówiono w trakcie prezentacji i dyskusji. W wyniku spotkania Wody Miejskie Stargard Sp. z o. o. udostępniły organom wykonaną ekspertyzę i prezentację.* (akta kontroli str. 782-787)

NIK nie może uwzględnić argumentacji wskazanej w złożonych wyjaśnieniach. Według art. 16 ust. 1 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska organy tej inspekcji mogą zwrócić się do każdego organu administracji publicznej lub Policji z wnioskiem o udzielenie informacji lub udostępnienie dokumentów i danych związanych z ochroną środowiska, a w myśl art. 16 ust 2 tej ustawy organy, o których mowa w ust. 1 są obowiązane przekazać informacje, dokumenty i dane niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku. Ponadto informacja w tym samym trybie była już wcześniej udzielana ZWIOŚ pismem nr TK-II.7021.123.2022.5 z 20 września 2022 r. w związku z informacją z 7 września 2022 r.¹⁰² o ustaleniach z przeprowadzonych oględzin w sprawie zanieczyszczenia rzeki Iny.

(akta kontroli str. 753-757, 759-762)

Sprawozdania z realizacji KPOŚK za lata 2021-2023, przekazywane do PGW WP RZGW w Szczecinie zawierały niezgodne ze stanem faktycznym dane w zakresie niestosowania metod ograniczających zanieczyszczenia związane z przelewem wód burzowych. Ponadto sprawozdania zawierały rozbieżne informacje. W sprawozdaniach za lata 2021-2022 zapisano, że nie wykonywano monitoringu zrzutów z przelewów burzowych i jednocześnie w rubryce sposób monitorowania zrzutów z przelewów burzowych wskazano: wizualny wykonywany przez pracowników Spółki. W sprawozdaniu za 2023 r. wskazano, iż monitoring był wykonywany (sposób: wizualnie przez pracowników Spółki). Działania podejmowane w celu ograniczenia zrzutów nieoczyszczonych ścieków poprzez przelewy burzowe opisano w punkcie 4 i 5 niniejszego wystąpienia.

Dyrektor WGKiOŚ wyjaśnił: *Zadania w zakresie gospodarki ściekowej realizuje miejska spółka Wody Miejskie. Jako podmiot posiadający dane w pełnym zakresie, Spółka weryfikuje i przygotowuje sprawozdania z realizacji KPOŚK. Spółka dysponuje m.in. danymi z ewidencji ścieków wprowadzanych do oczyszczalni ścieków, w tym do*

¹⁰¹ WI.7023.1.90.2023.IR.

¹⁰² Pismo nr WI.7024.105.2022.JRP.

stacji zlewnej, weryfikuje je i wprowadza do sprawozdania. Uzgodnienia treści sprawozdań dokonywane są między pracownikami Spółki i pracownikami WGKiOŚ. Natomiast ostateczne sprawozdanie (po uzupełnieniu informacji z obszaru całej Aglomeracji, tj. o dane pozyskane z Gminy Stargard i Gminy Kobylanka) oraz ich weryfikacja następują przez pracownika Spółki Wody Miejskie. Ankiety sprawozdań po zatwierdzeniu przez Prezesa Spółki przekazywane są do podpisu Prezydentowi Miasta, a następnie przekazywane do RZGW. Treść ankiety nie podlegała dalszej weryfikacji w UM. W sprawie zapisów sprawozdania wskazujących na brak stosowania metod ograniczających zanieczyszczenia związane z przelewem wód burzowych wyjaśnił: *Brak wyszczególnienia w sprawozdaniu konkretnych działań, nie oznacza, że nie były one realizowane. W przedmiotowych sprawozdaniach podano m.in. wartość poniesionych nakładów finansowych w roku sprawozdawczym na zbiorcze systemy kanalizacyjne w okresie sprawozdawczym i ich źródła finansowania. Zadania w zakresie gospodarki ściekowej realizuje miejska spółka Wody Miejskie. (...) W celu zmniejszenia ilości wód opadowych odprowadzanych do kanalizacji ogólnospławnej realizowane były m.in.: następujące działania:*

- 1) *prace koncepcyjne i przygotowawcze do realizacji modernizacji oczyszczalni ścieków w celu zwiększenia retencji wód opadowych, z wykorzystaniem istniejących obiektów;*
- 2) *budowa nowych i modernizacja istniejących odcinków rozdzielczej sieci kanalizacyjnej, tj. osobno sieć kanalizacyjna i osobno sieć deszczowa;*
- 3) *systematyczne renowacje syfonu pod rzeką Iną;*
- 4) *systematyczne renowacje sieci kanalizacyjnych zwiększające ich retencję;*
- 5) *montaż punktów pomiarowych monitorujących wypełnienie kanałów na sieci, celem ich kontroli;*
- 6) *systematyczne coroczne renowacje kanałów ogólnospławnych.*

Wymienione inwestycje pozwalają na doprowadzenie większej ilości ścieków do oczyszczalni, celem ich retencjonowania i późniejszego oczyszczenia, a tym samym umożliwiają ograniczanie bezpośrednich zrzutów do rzeki Iny i zmniejszenie częstotliwości uruchamiania przelewów burzowych.

*Odnosnie ujęcia w sprawozdaniach za lata 2021-2023 kwestii monitoringu zrzutów z przelewów burzowych, Dyrektor WGKiOŚ wyjaśnił: *Pomimo wpisania „NIE” w sprawozdania z KPOŚK za rok 2021 i 2022 zgodnie z ustaleniami ze Spółką Wody Miejskie Stargard, kontrola wizualna stanu technicznego przelewów burzowych i stanu technicznego kłap zwrotnych, a w szczególności zamknięcie kłap, była realizowana przez pracowników w ramach bieżącej pracy. Było to o tyle oczywiste, że trudno powiedzieć, czemu nie zostało opisane w sprawozdaniu. W każdym razie czynności kontrolne przez pracowników były realizowane.**

(akta kontroli str. 1805-1807, 1811-1812, 2028-2034, 2123-2129)

*Zastępca Dyrektora WGKiOŚ wyjaśniła: *Dane do sprawozdań z KPOŚK wpisywane były przez pracownika Wody Miejskie. Zgodnie z informacją od Wód Miejskich wytypowany pracownik brał udział w szkoleniach z zakresu wypełniania sprawozdania z KPOŚK. Monitoring był realizowany przez pracowników, wizualnie przez cały okres sprawozdawczy. W sprawozdaniu za rok 2021 i 2022 w rubryce Sposób monitorowania zrzutów z przelewów burzowych wskazano: „NIE”, gdyż zgodnie z informacjami pozyskanymi na szkoleniach, przy stosowanym sposobie monitoringu należało zastosować ten zapis. Od 2023 r. zmieniła się zarówno interpretacja wypełniania tych rubryk, jak i jej kolumny. (...) Jednocześnie informuję, że PGW WP RZGW w Szczecinie potwierdził, że wpisanie w kolumnie „Czy są monitorowane zrzuty z przelewów burzowych” – NIE, zamiast TAK, nie zostało potraktowane jako błąd, gdyż z dalszych danych, wynika jasno, że wymagany w sprawozdaniu KPOŚK monitoring był realizowany, gdyż szczegółowo wpisano dane np.: dot. liczby punktów przelewowych, liczby zrzutów, ilości ścieków odprowadzonych do odbiornika itp. (...)**

(akta kontroli str. 1968-1992)

Zdaniem NIK, informacje ze szkoleń nie mogą stanowić uzasadnienia dla podania w sprawozdaniach z KPOŚK informacji niezgodnych ze stanem faktycznym. NIK wskazuje, iż instrukcje wypełnienia sprawozdań z 2022 r. i 2023 r. nie uzasadniają zastosowanej przez Miasto interpretacji i sposobu wypełnienia sprawozdań w ww. zakresie. Brak zgłoszenia uwag przez PGW WP RZGW w Szczecinie nie oznacza, iż nie wystąpiła sprzeczność pomiędzy wskazanymi zapisami.

(akta kontroli str. 1972, 1977, 1985, 2028-2034, 2123-2129)

6. Nie zapewniono przeprowadzenia przeglądu aglomeracji Stargard co dwa lata.

Rada Miejska uchwałą Nr XXIII/259/220 z 22 grudnia 2020 r. wyznaczyła obszar i granice aglomeracji Stargard¹⁰³. Ostatniego przeglądu dokonano w 2021 r.¹⁰⁴

Według art. 92 ustawy Prawo wodne prezydent miasta co dwa lata dokonuje przeglądu obszarów i granic aglomeracji wyznaczonych na podstawie art. 87 ust. 1 ww. ustawy, z uwzględnieniem kryterium ich utworzenia, o którym mowa w art. 86 ust. 1 tej ustawy, oraz zaistniałych zmian równoważnej liczby mieszkańców w aglomeracji i w razie potrzeby informuje radę gminy o konieczności zmiany obszarów i granic aglomeracji. Pomimo zakończenia przeprowadzenia poprzedniego przeglądu 13 kwietnia 2021 r. i wejścia w życie uchwały Rady Miejskiej nr XXX/325/2021 zmieniającej uchwałę w sprawie wyznaczenia obszaru granic aglomeracji Stargard 15 września 2021 r., do dnia kontroli NIK, tj. 15 stycznia 2024 r. kolejny przegląd aglomeracji nie został przeprowadzony. Wprawdzie 17 października 2023 r. Miasto zawarło umowę nr 49/TK-II.5/2023 na wykonanie opracowania pn. „Przeгляд obszarów i granic aglomeracji, wymagany zgodnie z art. 92 ustawy Prawo wodne”, jednak prace nie zostały zakończone przed upływem dwóch lat od poprzedniego przeglądu aglomeracji¹⁰⁵.

(akta kontroli str. 75, 335-384)

Dyrektor WGKIOŚ wyjaśnił: (...) *Uznano, że skoro zapisy art. 92 ustawy Prawo wodne wskazują, iż przeglądu obszarów i granic aglomeracji dokonuje się co dwa lata, z uwzględnieniem zaistniałych zmian RLM, to termin dokonania przeglądu dla całego aktualnego po zmianie obszaru aglomeracji biegnie od daty wejścia w życie tych zmian. Przed przystąpieniem do przeglądu aglomeracji zbierano niezbędne materiały do jego przeprowadzenia, w tym od Wód Miejskich Stargard Sp. z o.o. W miesiącu czerwcu 2023 roku, na podstawie przesunięć środków finansowych Wydziału w budżecie zostały wprowadzone zmiany i wprowadzone środki finansowe na ten cel. Obszar aglomeracji dotyczy trzech sąsiadujących gmin przystąpiono do uzgodnień treści porozumienia w sprawie opracowania przeglądu aglomeracji z: Gminą Stargard i Gminą Kobylanka. (...) Miesiąc lipiec – jest miesiącem „wakacyjnym” dla Rad Miejskich/Gminnych, stąd Gminy przyjmując treść porozumienia na podstawie zgody Rad Gmin w formie podejmowanych uchwał, czekały na okres powakacyjny. Ostatecznie przedmiotowe uchwały zostały przyjęte we wrześniu, a porozumienie międzygminne ze względu na trudność w pozyskaniu jednocześnie podpisów elektronicznych poszczególnych osób (reprezentanci gmin wraz ze skarbnikami) zostało podpisane dnia 07 grudnia 2023 roku i ogłoszone (...) 19 grudnia 2023 r. (...).*

(akta kontroli str. 76-77)

Najwyższa Izba Kontroli wskazuje, że działania organizacyjne oraz związane z finansowaniem przeglądu aglomeracji powinny być podejmowane z wyprzedzeniem, umożliwiającym zapewnienie przeprowadzenia przeglądu, z zachowaniem terminu określonego w art. 92 ustawy Prawo wodne.

¹⁰³ Niniejsza uchwała była poprzedzona uchwałą Nr XXXIII/386/09 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z 17 listopada 2009 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Stargard (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2020 r. nr 10 poz. 1519 oraz z 216 r. poz. 3636).

¹⁰⁴ Protokół zdawczo odbiorczy dotyczący przekazania ostatecznej wersji przeglądu aglomeracji Stargard sporządzony został 13 kwietnia 2021 r.

¹⁰⁵ Przedmiot umowy zleceniobiorca zobowiązał się wykonać w terminie 60 dni od otrzymania kompletu dokumentów.

7. Poza okresową kontrolą pięcioletnią sieci kanalizacji deszczowej wraz z przepompownią od ul. Lotników przez ul. Główną do rzeki Mała Ina w Stargardzie, Miasto nie zapewniło przeprowadzenia okresowych kontroli, co najmniej raz na pięć lat pozostałych odcinków sieci kanalizacji deszczowej, wymaganych przepisami art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane.

Dyrektor MI wyjaśniła, że: *zgodnie z umowami zawartymi ze Spółką (...) na wykonanie obsługi sieci kanalizacji deszczowej na terenie miasta Stargard, była ona dwa razy w roku poddawana kontrolom w ramach odbiorów technicznych. Charakter wykonywanych robót przez Spółkę przy udziale Pani (...) wpisywał się w znamiona przeglądu okresowego obiektu. Co więcej, część elementów naziemnych występujących w jezdni lub innych nawierzchniach pasa drogowego, tj. stan pokryw wpustów czy studni kanalizacji deszczowej są realizowane w ramach kontroli okresowych w ksiązkach dróg.*

(akta kontroli str. 934-935)

NIK zwraca uwagę, że według § 1 umów nr: 6/MI.I/1/2021 z 18 lutego 2021 r, 6/MI.II.4.2022 z 3 lutego 2022 r. oraz 4/MI.I.4/2023 z 2 lutego 2023 r., określającego zakres prac związanych z konserwacją i eksploatacją sieci kanalizacji deszczowej na terenie miasta Stargard, powierzonych do wykonania ww. Spółce, zlecone prace obejmowały m.in. bieżące monitorowanie sieci kanalizacji deszczowej. W umowach tych nie ujęto w powierzonych Spółce zadaniach przeprowadzania okresowych kontroli budowlanych sieci kanalizacji deszczowej. Według informacji uzyskanych w trakcie kontroli od Prezesa Wód Miejskich¹⁰⁶, w ramach ww. umów Spółka nie była zobligowana do przeprowadzania okresowych kontroli budowlanych sieci kanalizacji deszczowej i związanych z nią obiektów budowlanych i takich kontroli nie wykonywała. Zdaniem NIK bieżące kontrole sieci kanalizacji deszczowej przez pracowników Spółki nie mogą być traktowane, jako kontrole, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo budowlane, ponieważ takie kontrole powinny być wykonywane przez osoby posiadające uprawnienia budowlane odpowiedniej specjalności (art. 62 ust. 6 pkt 2) i udokumentowane w protokołach kontroli, wskazanych w art. 62a ww. ustawy.

(akta kontroli str. 4, 841-857)

Do powstania powyższej nieprawidłowości mogło przyczynić się niepowierzenie zapewnienia przeprowadzania okresowych kontroli żadnej komórce organizacyjnej w Regulaminie organizacyjnym, żadnemu stanowisku pracy w Wewnętrznym Regulaminie Organizacyjnym MI, ani w zakresach czynności pracowników tego Wydziału.

(akta kontroli str. 84-145, 876-878, 930-932, 991-1007)

Dyrektor MI wyjaśniła, że: przy najbliższej zmianie regulaminu doprecyzowany zostanie zapis o konieczności zapewnienia okresowych kontroli sieci kanalizacyjnej.

(akta kontroli str. 960-961)

8. W protokołach z okresowej kontroli rocznej stanu technicznego obiektów budowlanych z 24 maja 2021 r., 24 maja 2022 r. oraz 24 maja 2023 r. nie określono kontrolowanych obiektów budowlanych w sposób umożliwiający ich identyfikację, pomimo takiego wymogu określonego w art. 62a ust. 2 pkt 4 ustawy Prawo budowlane¹⁰⁷, który wszedł w życie z dniem 19 września 2020 r. W protokołach tych, w informacji o obiekcie budowlanym podano, że była to instalacja kanalizacji deszczowej na terenie miasta Stargard, bez wskazania skontrolowanych obiektów i ich lokalizacji.

(akta kontroli str. 898-924)

Sporządzająca protokoły była Kierownik Referatu Inwestycji i Remontów w MI zeznała: *Sprawdziłam wszystkie odcinki sieci kanalizacji deszczowej, należące*

¹⁰⁶ Na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

¹⁰⁷ Dodany przez art. 1 pkt 50 ustawy z dnia 13 lutego 2020 r. o zmianie ustawy - Prawo budowlane oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 471, ze zm.).

do Miasta. Co trwało 2-3 miesiące. Sukcesywnie sprawdzałam sieć w poszczególnych drogach. (...) Ze względu na obszerność kontroli zastosowałam uproszczenie, skrót myślowy w postaci zapisu, że kontrola objęła instalację sieci kanalizacji deszczowej na terenie miasta Stargard. Taki zapis zastosowałam, ze względu na fakt, iż wyliczenie wszystkich skontrolowanych odcinków sieci i zbiorników byłoby bardzo obszerne. Dla czystości sprawy doszłam do wniosku, że można by było zrobić załącznik do protokołu z wyspecyfikowanymi sprawdzonymi obiektami, aby spełnić wymogi ww. przepisu.

(akta kontroli str. 1647-1650)

9. Przedmiot zamówienia określony w umowach zawartych ze Spółką na wykonanie obsługi sieci kanalizacji deszczowej na terenie Miasta w latach 2021-2023, nie zapewniał pełnej realizacji obowiązków nałożonych na Miasto w pozwoleniach wodnoprawnych dotyczących odprowadzania do wód lub do ziemi oczyszczonych wód opadowych lub roztopowych, a załącznik do ww. umów nie obejmował części ulic znajdujących się na stanie majątkowym Miasta. W sposób niewystarczający sprawowany był również nadzór nad realizacją przez Spółkę powierzonych do realizacji zadań w zakresie przeprowadzania badań wód opadowych zgodnie z wydanymi Miastu pozwoleniami wodnoprawnymi.

Analiza obowiązków nałożonych na Miasto w pięciu pozwoleniach wodnoprawnych¹⁰⁸ wykazała, że:

- w czterech pozwoleniach¹⁰⁹ Miasto zostało zobowiązane do przeprowadzania co najmniej dwa razy w roku przeglądów eksploatacyjnych sieci i urządzeń kanalizacji deszczowej oraz odnotowywania powyższych czynności w zeszycie eksploatacji;
- w dwóch pozwoleniach¹¹⁰ Miasto zostało zobowiązane do wykonywania co najmniej dwa razy do roku (wiosną i jesienią) analiz oczyszczonych ścieków deszczowych, w tym pozwoleniem CS.6341.91.3.2016.SW3, także w zakresie odczynu pH;
- w jednym pozwoleniu¹¹¹ zobowiązano Miasto do wykonywania badań wód w odborniku pośrednim – rzece Gowienica Miedwiańska z częstotliwością raz na dwa lata w zakresie zawiesina ogólna, węglowodory ropopochodne i odczyn pH.

Obowiązków w ww. zakresie nie zlecono Spółce w umowach na wykonanie obsługi sieci kanalizacji deszczowej na terenie Miasta w latach 2021-2023.

W myśl przepisów § 17 ust 7 rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych¹¹². spełnienie warunków, o których mowa w ust. 1, w stosunku do wód opadowych lub roztopowych wprowadzanych do wód lub do urządzeń wodnych z urządzeń oczyszczających o przepustowości nominalnej większej niż 300 l/s ocenia się na podstawie przeglądów, o których mowa w ust. 5, oraz na podstawie badań, w zakresie normowanych substancji zanieczyszczających, wykonanych w czasie trwania opadu, co najmniej dwa razy w roku, w okresie wiosny i jesieni.

(akta kontroli str. 1711-1712, 1723-1741, 1768-1772, 1751-1755, 2071-2024, 2100-2101)

¹⁰⁸ Decyzje: CS.6341.11.4.2013.LG1 z 10 kwietnia 2013 r.; CS.6341.20.3.2016.LG1 z 23 maja 2016 r.; CS.6341.91.3.2016.SW3 z 9 stycznia 2017 r., SZ.ZUZ.3.421.43.4.219.JMS z 26 września 2019 r. SZ.ZUZ.3.4210.72.5.2020.ŻŚ z 14 lipca 2020 r.; SZ.ZUZ.3.4210.193.4.2020.JM z 30 grudnia 2020 r., ze zm.

¹⁰⁹ Decyzje: CS.6341.11.4.2013.LG1 z 10 kwietnia 2013 r., CS.6341.20.3.2016.LG1 z 23 maja 2016 r.; CS.6341.91.3.2016.SW3 z 9 stycznia 2017 r., SZ.ZUZ.3.421.43.4.219.JMS z 26 września 2019 r.

¹¹⁰ Decyzje: CS.6341.11.4.2013.LG1 z 10 kwietnia 2013 r.; CS.6341.91.3.2016.SW3 z 9 stycznia 2017 r.

¹¹¹ CS.6341.91.3.2016.SW3 z 9 stycznia 2017 r.

¹¹² Dz. U. poz. 1311; dalej: rozporządzenie w sprawie substancji szczególnie szkodliwych.

Dyrektor MI wyjaśniła: *W umowie nr 2/MI.I.4/2024 z dnia 12 stycznia 2024 r. zostały doprecyzowane: sposób raportowania wykonywanych czynności eksploatacyjnych oraz częstotliwość wykonywanych przeglądów eksploatacyjnych, które to zadania były przeprowadzane przez Spółkę na podstawie wydanych pozwoleń wodnoprawnych. Inwestycja „Budowa ulicy Józefa Chełmońskiego” została odebrana 8 grudnia 2023 r. Pierwsze badania w zakresie zanieczyszczeń wód opadowych lub roztopowych są zaplanowane przez spółkę w roku 2024. (...) Miasto (...) uzupełni zakres umowy nr 2/MI.I.4/2024 z dnia 12 stycznia 2024 r. o wykonanie dodatkowych pomiarów w zakresie odczynu pH. W wyjaśnieniach podała, że wskazane obowiązki zostaną w trybie pilnym uzupełnione w umowie ze Spółką.*

(akta kontroli str. 1519-1525, 2100-2101)

W załączniku do umów na wykonanie przez Spółkę obsługi sieci kanalizacji deszczowej na terenie miasta Stargard w 2021 r., 2022 r. i 2023 r. zawierającym wykaz kanalizacji deszczowej znajdującej się na stanie majątkowym Miasta ze wskazaniem ulic i ilości studzienek oraz wpustów nie uwzględniono ulic: Sienkiewicza, Gdańskiej, Klonowej, Skarżyńskiego, Żwirki i Wigury, Słowackiego i Hubala oraz kanalizacji od ul. Bogusława do rzeki Ina.

(akta kontroli str. 841-857, 865-866)

Dyrektor MI wyjaśniła: *Zgodnie z zapisami umowy „Zamawiający powierza, a Wykonawca przyjmuje do wykonania prace związane z konserwacją i eksploatacją całej sieci kanalizacji deszczowej na terenie miasta Stargard”. (...) Miasto (...) uzupełni zakres umowy nr 2/MI.I.4/2024 z dnia 12 stycznia 2024 r. o ulice ujęte w ewidencji środków trwałych, które przez przeoczenie nie zostały wpisane do załącznika.*

(akta kontroli str. 1791)

Jakkolwiek w treści umów wskazano, że Miasto powierza Spółce prace związane z konserwacją i eksploatacją całej sieci deszczowej na terenie Miasta, to jednak przedmiot zamówienia określony w umowach wskazywał na czyszczenie wpustów deszczowych znajdujących się na stanie Miasta wymienionych w załączniku do umowy. W informacji uzyskanej przez NIK w trakcie kontroli¹¹³ ze Spółki Prezes wskazał, że czyszczenie wpustów było wykonywane w razie potrzeb, ze względu na konieczność utrzymania ich pełnej drożności. Według przedłożonych arkuszy czyszczenia i przeglądu wpustów w 2023 r. przeglądami nie objęto wpustów znajdujących się na sześciu¹¹⁴ z ww. ulic, a latach 2021 i 2022 na jednej¹¹⁵.

(akta kontroli str. 843-857, 2075-2096)

Według przedłożonych w trakcie kontroli wyników badań wód opadowych wykonanych przez Spółkę w latach 2021-2023, pomimo wymogu wynikającego z pozwoleń wodnoprawnych nr CS.6341.11.4.2013.LG1 z 10 kwietnia 2013 r. (dotyczy ul. Spółdzielczej) oraz CS.6341.91.3.2016.SW3 z 9 stycznia 2017 r. (dotyczy wylotu do rowu przy zbiorniku wód opadowych w Kluczewie), w latach 2021-2022 Spółka nie wykonywała dwukrotnie wiosną i jesienią badań wód opadowych. Według § 1 pkt 5 umowy nr 6/MI.I.1/2021 i § 1 ust. 2 pkt 5 umowy nr 6/MI.II.4/2022 przedmiot zamówienia obejmował wykonanie analiz ścieków w zakresie zawiesiny ogólnej i substancji ropopochodnych zgodnie z wydanymi pozwoleniami wodnoprawnymi. Mimo otrzymywania wyników badań przeprowadzanych przez Spółkę raz w roku Miasto nie egzekwowało obowiązku wykonywania badań zgodnie z ww. pozwoleniami.

(akta kontroli str. 1792-1793)

¹¹³ Na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit f ustawy o NIK.

¹¹⁴ Klonowej, Skarżyńskiego, Żwirki i Wigury, Hubala, Bogusława IV i Słowackiego.

¹¹⁵ Odpowiednio ul. Hubala i Słowackiego.

Dyrektor MI wyjaśniła, że Spółka miała przeprowadzać raz do roku analizy wód opadowych lub roztopowych w zakresie zawiesiny ogólnej i substancji ropopochodnych, zgodnie z wytycznymi zawartymi w pozwoleniach wodnoprawnych. *Spółka jest wyspecjalizowana, przygotowana technicznie oraz merytorycznie do prawidłowego realizowania określonych w umowie zadań. Posiada też niezbędną w tym zakresie specjalistyczną wiedzę techniczną oraz doświadczenie.* W sprawie sposobu sprawowania nadzoru nad realizacją umów na wykonywanie przez Spółkę obsługi sieci kanalizacji deszczowej wyjaśniła, że nadzór odbywał się poprzez oględziny sieci (sprawdzanie stanu technicznego wpustów deszczowych i studni rewizyjnych, ich czystości i drożności, sprawdzanie separatorów i osadników, zbiorników retencyjnych, w tym stanu wody w tych zbiornikach oraz stanu utrzymania rowów i kanałów odpływowych).

(akta kontroli str. 1711-1712, 2100-2101)

10. Od 11 kwietnia 2023 r. Miasto nie posiadało ważnego pozwolenia wodnoprawnego na usługę wodną polegającą na odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych z ul. Spółdzielczej.

Decyzją nr CS.6341.11.4.2013.LG1 z 10 kwietnia 2013 r. udzielone zostało Miastu pozwolenie wodnoprawne m.in. na wprowadzanie do ziemi – zbiornika położonego w działce nr ewid. 180 obręb 16 miasto Stargard oczyszczonych wód opadowych i roztopowych z ul. Spółdzielczej. Ważność pozwolenia ustalono do 10 kwietnia 2023 r. Do czasu kontroli NIK tj. 19 kwietnia 2024 r. Miasto nie wystąpiło o przedłużenie ważności ww. pozwolenia lub wydanie nowego pozwolenia wodnoprawnego na usługę wodną polegającą na odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych z ul. Spółdzielczej.

Zgodnie z art. 389 pkt 1 ustawy Prawo wodne, pozwolenie wodnoprawne jest wymagane na usługi wodne. W myśl art. 35 ust. 3 pkt 7 ww. ustawy, usługi wodne obejmują odprowadzanie do wód lub do urządzeń wodnych - wód opadowych lub roztopowych, ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej służące do odprowadzania opadów atmosferycznych albo w systemy kanalizacji zbiorczej w granicach administracyjnych miast.

(akta kontroli str. 1792-1793, 2071-2074)

Dyrektor MI wyjaśniła, że Miasto nie wystąpiło o przedłużenie ww. pozwolenia, gdyż w tym czasie nastąpiły zmiany kadrowe w Wydziale w związku z przejściem na emeryturę pracownika zajmującego się sprawami związanymi z siecią kanalizacji deszczowej i wystąpi o wydanie nowego pozwolenia na wprowadzanie oczyszczonych wód opadowych i roztopowych do ziemi – zbiornika położonego na działce nr 180 obręb nr 16 Stargard.

(akta kontroli str. 2104)

11. Z opóźnieniem poinformowano Wody Polskie o wykonaniu i użytkowaniu urządzeń określonych w dwóch decyzjach o udzieleniu pozwoleń wodnoprawnych (z trzech skontrolowanych).

W decyzjach SZ.ZUZ.3.421.43.4.2019.JM5 z 26 września 2019 r., SZ.ZUZ.3.4210.72.5.2020.ŽS z 14 lipca 2020 r. Miasto zostało zobowiązane do zgłoszenia urządzeń wodnych Wodom Polskim w celu wpisania do systemu informacyjnego gospodarowania wodami w terminie odpowiednio 60 dni od ich wykonania lub przystąpienia do użytkowania.

Inwestycja pn. „Uzbrojenie terenów w Parku Przemysłowym Nowoczesnych Technologii w Stargardzie w zakresie kanalizacji deszczowej, kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej wraz z rozbudową układu drogowego”, w ramach której wykonany został wylot wód opadowych i roztopowych określony w decyzji SZ.ZUZ.3.421.43.4.2019.JM5 została odebrana 30 lipca 2021 r., a inwestycja pn. „Budowa odcinka obwodnicy północnej Stargardu od ul. Składowej do ul. Orzeszkowej”, w ramach której zostały wykonane zbiornik retencyjno-

rozsączający ZR1 oraz wyloty kanalizacji deszczowej określone w decyzji SZ.ZUZ.3.4210.72.5.2020.ŻS została odebrana 24 stycznia 2023 r. Zgłoszenia ww. urządzeń wodnych Wodom Polskim dokonano 12 kwietnia 2024 r., tj. w trakcie kontroli NIK. Opóźnienie w przekazaniu zgłoszenia wyniosło odpowiednio: 927dni i 384 dni.

(akta kontroli str. 1711-1713, 1723-1734, 1796-1804)

Dyrektor MI wyjaśniła, że zgłoszenie przekazano z opóźnieniem z powodu przeoczenia wynikającego ze zmian kadrowych w Wydziale oraz mnogości realizowanych inwestycji.

(akta kontroli str. 1795)

12. Nie dokonano aktualizacji ewidencji środków trwałych prowadzonej w Urzędzie w zakresie obiektów kanalizacyjnych.

Stwierdzono, że:

a) w ewidencji środków trwałych ujęty był w latach 2021-2023 zbiornik kanalizacyjny Kluczbud (nr inw. 00465 o wartości początkowej 22 180,97 zł, umorzenie 22 180,97 zł), pomimo, że działka nr 6 obręb ewidencyjny nr 20 przy ul. Lotników 51-51a, na której był usytuowany, po jej podziale została sprzedana 30 września 1997 r. (działka 6/1) oraz 28 czerwca 2006 r. (działka 6/2).

(akta kontroli str. 865-867, 935-936, 1526-1535)

Dyrektor Wydziału Gospodarki Nieruchomościami¹¹⁶ wyjaśnił, że: *akty notarialne dotyczące zbycia ww. nieruchomości nie zostały przekazane na stanowisko osoby, która w zakresie obowiązków miała dokonać zmian w ewidencji mienia komunalnego. Obecnie akty notarialne niezwłocznie zostały przekazane do Wydziału Finansowego, celem dokonania zmian w ewidencji.*

Do powstania ww. nieprawidłowości przyczyniło się wykazywanie przez Stargardzkie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Spółka z o.o.¹¹⁷. ww. zbiornika w zestawieniu środków trwałych według grup i podgrup, na podstawie, którego podczas prowadzonej inwentaryzacji w protokołach z 15 listopada 2021 r. 2022 r. i 2023 r. porównania danych ksiąg rachunkowych z dokumentami potwierdzono, że saldo konta grupy II jest prawidłowe.

W trakcie kontroli NIK Dyrektor Wydziału Gospodarki Nieruchomościami wystąpił o zdjęcie z ewidencji mienia komunalnego ogółem pięciu środków trwałych po byłym Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Usługowym „KLUCZBUD” S.A. (w tym zbiornika kanalizacyjnego Kluczbud) o wartości ogółem 131 893,46 zł i dokonano ww. zmian w ewidencji środków trwałych.

(akta kontroli str. 1540-1573, 1652-1658, 2105-2116)

b) nie dokonano zmian w ewidencji środków trwałych w związku z wykonaną w 2018 r. przebudową na terenie obiektu byłej oczyszczalni mechaniczno-biologicznej w Kluczewie.

W ewidencji środków trwałych prowadzonej w Urzędzie pod nr inw. 00574 ujęta była przyjęta na podstawie OT nr TI/79/98 z 31 grudnia 1998 r. oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna wód deszczowych (w Kluczewie) o wartości początkowej 557 671,50 zł. (umorzenie 557 671,50 zł), pomimo że w ramach inwestycji „Przebudowa i modernizacja sieci kanalizacji deszczowej oraz przebudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków deszczowych” m.in. zastąpiono istniejące urządzenia ww. oczyszczalni zbiornikiem retencyjnym i na podstawie OT nr MI/9/2018 z 4 czerwca 2018 r. ujęto w ewidencji środków trwałych kanalizację deszczową na terenie PPNT „od ul. Metalowej do zbiornika retencyjnego (dawnej biologicznej oczyszczalni ścieków)” o wartości początkowej 1 788 635,07 zł nr inw. 00528.

(akta kontroli str. 865-866, 868, 973-976, 1659-1703)

¹¹⁶ Dalej: Wydział TG.

¹¹⁷ Dalej: STBS.

Dyrektor MI wyjaśniła, że kanalizacja deszczowa na terenie PPNT od ul. Metalowej do zbiornika retencyjnego (dawnej biologicznej oczyszczalni ścieków), która została ujęta w ewidencji środków trwałych w poz. 00528 zastąpiła oczyszczalnię mechaniczno-biologiczną, która widnieje w kartotece środków trwałych pod poz. 00574. Po zakończeniu inwestycji osobie prowadzącej wówczas kartotekę środków trwałych nie została przekazana informacja o konieczności likwidacji środka trwałego, tj. oczyszczalni mechaniczno-biologicznej (nr inw. 574). Natomiast pracownik przeprowadzający inwentaryzację omyłkowo uznał, że są to dwa odrębne środki trwałe. Obecnie wystąpiono z wnioskiem o likwidację składnika majątkowego tj. oczyszczalni mechaniczno-biologicznej (nr inw.574).

(akta kontroli str. 1711-1715, 1795)

W myśl art. 24 ust.1 i 2 ustawy o rachunkowości księgi rachunkowe powinny być prowadzone rzetelnie, bezbłędnie, sprawdzalnie i bieżąco. Księgi rachunkowe uznaje się za rzetelne, jeżeli dokonane w nich zapisy odzwierciedlają stan rzeczywisty.

13. Dla dwóch pracowników WGKiOŚ¹¹⁸ nie sporządzono niezwłocznie po rozpoczęciu przez nich pracy w tym Wydziale w formie pisemnej i nie przekazano im do zapoznania oraz potwierdzenia przyjęcia do stosowania kart uprawnień, obowiązków i odpowiedzialności tych pracowników. K.Z.-S. zatrudniona od 21 maja 2021 r. – 6 sierpnia 2022 r. w WGKiOŚ na stanowisku ds. ochrony wód, gospodarki wodno-ściekowej oraz ochrony przed odpadami, potwierdziła zapoznanie się z kartą uprawnień, obowiązków i odpowiedzialności pracownika 6 maja 2022 r. K.J. zatrudniona na czas zastępstwa w okresie od 1 września 2022 r. do 31 lipca 2023 r. na stanowisku ds. ochrony wód, gospodarki wodno-ściekowej oraz ochrony przed odpadami w WGKiOŚ potwierdziła otrzymanie oraz zapoznanie się z kartą uprawnień, obowiązków i odpowiedzialności pracownika 12 stycznia 2024 r. (tj. po zakończeniu zatrudnienia w WGKiOŚ w trakcie kontroli NIK). Na kartach nie umieszczono dat ich sporządzenia. Według § 20 pkt 3 lit a Regulaminu organizacyjnego do zadań i obowiązków dyrektorów wydziałów należało ustalanie szczegółowego zakresu czynności pracowników.

(akta kontroli str. 89, 169-172, 233-237, 1375-1380, 1513-1518)

Dyrektor WGKiOŚ wyjaśnił, że pracownicy zostali niezwłocznie po zatrudnieniu ustnie zapoznani z zakresem obowiązków¹¹⁹. W wyjaśnieniach podał: *Ze względów organizacyjnych¹²⁰ i konieczności załatwiania terminowych spraw będących w kompetencjach Wydziału, forma pisemna zakresu obowiązków nie została przygotowana i przedłożona do podpisu niezwłocznie po rozpoczęciu zatrudnienia na stanowisku. (...) Zakres obowiązków na stanowisku TK-II.5 został określony w § 3 ust. 4 i 12, natomiast zakres podległości pracowników – w § 4 wewnętrznego Regulaminu organizacyjnego WGKiOŚ z 5 lipca 2018 r. – który został okazany p. K. J.-P. w pierwszym dniu zatrudnienia; w okresie zatrudnienia na stanowisku TK.II, tj. od 1 września 2022 r. do 31 lipca 2023 r. zakres obowiązków został przedstawiony p. K.J.-P. w formie ustnych poleceń, wydawanych przez Dyrektora WGKiOŚ, co jest zgodne z art. 25 ust. 1 ustawy z 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych; pracownik nie wnosił informacji, o których mowa w ust. 2 i 3 przywołanego artykułu. Analogicznych wyjaśnień udzielono odnośnie drugiego z pracowników tj. K.Z.-S.*

(akta kontroli str. 1375-1380, 1839-1840)

¹¹⁸ K.J.-P. i K.Z.-S.

¹¹⁹ K. J.-P.: po uzgodnieniu przez pracownika przejścia z jednego stanowiska zastępczego w Biurze Funduszy UM na stanowisko zastępcze w WGKiOŚ; przy instruktażu stanowiskowym; przy przedstawieniu do zapoznania się z Regulaminem Organizacyjnym WGKiOŚ. K. Z.-S.: w trakcie rozmowy kwalifikacyjnej; przy instruktażu stanowiskowym; przy przedstawieniu do zapoznania się z Regulaminem Organizacyjnym UM.

¹²⁰ W przypadku pracownika K.Z.-S. wyjaśniający wskazał, iż poprzez względy organizacyjne należy rozumieć pracę zdalną, hybrydową na poszczególnych stanowiskach, nieobecności spowodowane m.in. covid.

Z zeznań byłego pracownika WGKiOŚ K. J.-P.¹²¹ wynikało, iż została ona zapoznana przez Dyrektora WGKiOŚ podczas rozmowy przed podjęciem pracy ustnie z zakresem obowiązków na stanowisku i rodzajem spraw, którymi będzie się zajmować, jak również odesłana do Regulaminu organizacyjnego UM. Zeznała: *W momencie zatrudnienia nie przekazano mi w formie pisemnej karty uprawnień, obowiązków i odpowiedzialności pracownika, ale wszystkie polecenia przekazywano mi w formie mailowej i poprzez elektroniczny wewnętrzny system obiegu dokumentacji. (...) Po upływie okresu zastępstwa i zakończeniu pracy w WGKiOŚ została mi przedstawiona przez Dyrektora WGKiOŚ do podpisu karta uprawnień, obowiązków i odpowiedzialności.*

(akta kontroli str. 1513-1517)

Zastępca Dyrektora Biura Prezydenta Miasta w sprawie stosowanej w UM praktyki ustalania zakresów obowiązków, odpowiedzialności i uprawnień, wyjaśniła: *w UM w podstawowych procedurach zakresy obowiązków przygotowywane są w formie pisemnej w ciągu 14 dni od dnia zatrudnienia nowego pracownika bądź wprowadzenia zmian w dotychczasowym zakresie obowiązków, Wydziały przekazują je do Biura Prezydenta Miasta do akt osobowych. Jednakże zdarzają się szczególne sytuacje, które wymagają podjęcia natychmiastowych decyzji, lub kiedy Wydział kształtuje ostateczną organizację wewnętrzną, wtedy bezpośredni przełożony do czasu określenia zakresu na piśmie może wydać polecenia służbowe zgodnie z art. 25 ustawy o pracownikach samorządowych.*

(akta kontroli str. 862-864)

Według Komunikatu nr 23 Ministra Finansów z 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych¹²² (standard A3) zakres zadań, uprawnień i odpowiedzialności jednostek, poszczególnych komórek organizacyjnych jednostki oraz zakres podległości pracowników powinien być określony w formie pisemnej w sposób przejrzysty i spójny. Aktualny zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności powinien być określony dla każdego pracownika. Ponadto według § 60 Regulaminu organizacyjnego UM dyrektorzy wydziałów podpisują dokumenty w sprawie zadań pracowników, co wskazuje na pisemny charakter ustalenia zadań dla pracowników. Zdaniem NIK określenie zakresu czynności w formie pisemnej ogranicza ponadto ewentualne rozbieżności lub spory co do zakresu powierzonych pracownikowi do realizacji zadań, a ponadto w kartach uprawnień, obowiązków i odpowiedzialności pracownika wskazywany był również zakres odpowiedzialności pracownika, zakres uprawnień pracownika i zasady zastępstw. Z powyższych względów pisemne zakresy czynności powinny być określane niezwłocznie po zatrudnieniu pracownika lub zmianie stanowiska pracy.

(akta kontroli str. 119)

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Zapewnienie gromadzenia rzetelnych, kompletnych i aktualnych danych w ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, o której mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1-2 ucpg.
2. Prowadzenie w formie umożliwiającej przekazywanie informacji w postaci elektronicznej ewidencji aktualnych informacji wskazanych w art. 3 ust 3 pkt 4 w zw. z ust. 5 pkt 5, 7 i 9 ucpg, tj. dotyczących: częstotliwości opróżniania zbiornika bezodpływowego lub osadnika w instalacji przydomowej oczyszczalni ścieków,

¹²¹ Drugi pracownik tj. Pani K. Z.-S., według informacji przekazanej przez zastępcę Dyrektora Biura Prezydenta Miasta, przebywa na urlopie wychowawczym do 30 kwietnia 2024 r., który na jej wniosek będzie przedłużony do 31 sierpnia 2024 r.

¹²² Dz. Urz. MF z 2009 r. Nr 15, poz. 84, dalej: Standardy kontroli zarządczej.

- o której mowa w art. 4 ust. 2 pkt 3 ww. ustawy; ilości wody pobranej przez użytkowników niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej oraz wyników przeprowadzonych kontroli dokumentów, o których mowa w art. 6 ust. 5a ucpg.
3. Podjęcie działań organizacyjnych w celu zapewnienia rzetelnego i skutecznego nadzoru nad opróżnianiem zbiorników bezodpływowych oraz osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków.
  4. Zapewnienie prowadzenia rzetelnego i skutecznego nadzoru nad realizacją przez właścicieli nieruchomości obowiązku podłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej, określonego w art. 5 ust. 6 w zw. z ust. 1 pkt 2 ucpg.
  5. Wprowadzenie rozwiązań organizacyjnych w celu zapewnienia realizacji obowiązku udzielania organom Inspekcji Ochrony Środowiska informacji lub udostępnienia dokumentów i danych związanych z ochroną środowiska, w przypadku otrzymania wniosku, o którym mowa w art. 16 ust. 1 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska.
  6. Zapewnienie podawania rzetelnych informacji i danych w sprawozdaniach z realizacji KPOŚK przekazywanych do PGW WP RZGW w Szczecinie.
  7. Podejmowanie działań organizacyjnych oraz związanych z finansowaniem przeglądu aglomeracji z wyprzedzeniem umożliwiającym zapewnienie przeprowadzenia przeglądu z zachowaniem terminu określonego w art. 92 ustawy Prawo wodne.
  8. Zapewnienie przeprowadzania co najmniej raz na pięć lat okresowych kontroli budowlanych, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane, obejmujących sieć kanalizacji deszczowej i związane z nią obiekty budowlane.
  9. Zapewnienie nadzoru nad prawidłowością sporządzanych protokołów z okresowych kontroli obiektów budowlanych związanych z systemem kanalizacji deszczowej.
  10. Przeanalizowanie treści umowy na wykonanie obsługi sieci kanalizacji deszczowej na terenie Miasta w zakresie zadań przewidzianych do realizacji przez Spółkę oraz sposobu ich wykonania, w szczególności w odniesieniu do wymogów wynikających z udzielonych Miastu pozwoleń wodnoprawnych.
  11. Zapewnienie rzetelnego nadzoru nad realizacją umowy na wykonanie obsługi sieci kanalizacji deszczowej na terenie Miasta.
  12. Przeprowadzenie analizy ważności posiadanych pozwoleń wodnoprawnych na odprowadzanie wód opadowych lub roztopowych.
  13. Dokonanie weryfikacji ewidencji środków trwałych prowadzonej w Urzędzie w zakresie prawidłowości ujęcia składników majątku dotyczących kanalizacji.
  14. Podjęcie działań organizacyjnych zapewniających terminowe przekazywanie Wodom Polskim informacji o wykonaniu i użytkowaniu urządzeń określonych w decyzjach o udzieleniu pozwoleń wodnoprawnych.
  15. Ujęcie w dokumentacji dotyczącej organizacji wewnętrznej Urzędu oraz w zakresach czynności pracowników zadań związanych z zapewnieniem okresowych kontroli budowlanych sieci kanalizacji deszczowej.
  16. Zapewnienie ustalania pisemnych zakresów obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności pracowników niezwłocznie po rozpoczęciu przez nich zatrudnienia.

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, 16 maja 2024 r.

Kontrolerzy

Marzanna Wierzbicka
doradca techniczny

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
z up. Dyrektora
p.o. Wicedyrektor
Bogusław Wójcik

.....
podpis

Anna Jończyk
starszy inspektor kontroli państwowej

.....
podpis

Dokument podpisany elektronicznie